

Kartlegging av amfibier i Rælingen kommune 2024

Ole J. Lønnve / Kjell Magne Olsen

Kartlegging av amfibier i Rælingen kommune 2024

Forfattere: Ole J. Lønnve og Kjell Magne Olsen

Publisert: 05.12.2024

Antall sider: 56 inkludert vedlegg.

Publiseringstype: PDF med aktive lenker

Oppdragsgiver: Miljødirektoratet

Tilgjengelighet: Dokumentet er offentlig tilgjengelig

Rapporten refereres som: Lønnve, O. J. og Olsen, K. M. 2024. Kartlegging av amfibier i Rælingen kommune 2024 Biofokus-rapport 2024-122. Stiftelsen Biofokus. Oslo.

Forsidebilder: Froskerumpetroll, padderumpetroll og småsalamander fra Trestilen / Padderumpetroll fra Stormyrvn. Nedre (Skoledammen) / Kjell Magne Olsen i aksjon med stangsil ved Årnestangen / Vesledammen / padderumpetroll, småsalamander, mort og ørekyte fra Stutauet. Foto: Ole J. Lønnve og Kjell Magne Olsen.

Biofokus rapport 2024–122

ISSN 1504-6370

ISBN 978-82-8449-431-9

Gaustadalléen 21

NO-0349 OSLO

Org.nr: 982 132 924

post@biofokus.no

www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag av Rælingen kommune kartlagt amfibier i et antall tjern, dammer og andre vannforekomster i kommunen. Vi ønsker å takke Rælingen kommune for oppdraget, og spesielt våre kontaktpersoner i kommunen, Joakim Lyngen og Mia Valsjø.

Sted, dato

Hovedforfatter

Fellemyra den 13. juni 2024. Småsalamander og buttsnutefrosk forekommer i små pytter og dammer i tilknytning til myrkomplekset. Foto Ole J. Lønnve.

Sammendrag

Biofokus har på oppdrag av Rælingen kommune kartlagt amfibier i et antall vannforekomster. Tolv dam-lokaliteter som fra tidligere er avgrenset som naturtypelokaliteter har blitt undersøkt, og i tillegg har det blitt fokusert på dammer og tjern i marka, hvor ytterligere 20 lokaliteter ble undersøkt.

Ut fra resultatene kan man slå fast at buttsnutefrosk og nordpadde er de vanligste og mest utbredte amfibieartene i kommunen. Begge artene forekommer over hele kommunen, og de ble funnet i flere ulike miljøer. Småsalamander forekommer spredt over hele kommunen, inkludert i marka. Også denne arten ble funnet i ulike miljøer. Spissnutefrosk ble kun funnet på Årnestangen i Øyeren, mens storsalamander ikke ble funnet på noen av de undersøkte lokalitetene. Alle de registrerte amfibieartene ble funnet i vannforekomster både med og uten fisk, ofte også i flerfiskesamfunn.

Det ble foretatt en vurdering av alle de undersøkte lokalitetene med hensyn på lokalitetenes betydning for amfibier. Lokalitetene klassifiseres etter en femtrinns skala, fra ubetydelig viktighet/funksjon til svært høy viktighet/funksjon for amfibier.

I tillegg er det foretatt en avgrensning av områder i kommunen der viktighet/funksjon for amfibier er vurdert på landskapsnivå.

Innhold

1	Innledning	6
1.1	Bakgrunn	6
1.2	Oppdrag og undersøkelsesområde.....	7
2	Metode	10
3	Resultater.....	12
3.1	Lokalitetene	12
3.2	Viktige leveområder.....	47
3.3	Andre interessante artsfunn	48
4	Diskusjon og oppsummering.....	50
4.1	Generelt.....	50
4.2	Forvaltning, skjøtsel og hensyn.....	52
5	Referanser	54
	Vedlegg 1. Kart over lokalitetene	55

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

I Rælingen kommune finnes en lang rekke dammer og tjern av ulik størrelse. I tillegg ligger kommunen langs innsjøen Øyeren, hvor det finnes store områder med flomskogsmark og åpen flommark.

Kun tolv lokaliteter registrert som naturtypen *Dam* ligger i Naturbase for Rælingen kommune. Selv om dette tallet kan virke noe lavt, er det neppe mange dammer som ikke er fanget opp ved tidligere kartlegginger. Imidlertid er de fleste dammer registrert for mer enn 20 år siden, og dagens tilstand, samt eventuell forekomst av amfibier, er uklar og trenger oppdatering. I Naturbase ligger også enkelte andre lokaliteter som ikke er avgrenset som dam, men som allikevel kan være viktige for amfibier. Eksempelvis Fjerdingbyputten (BN00011046). Denne lokaliteten er registrert som *Intakte lavlandsmyrer*, men i dammen ved myra er både spissnutefrosk og småsalamander registrert.

Fire amfibiearter er ifølge Artskart registrert i kommunen: nordpadde *Bufo bufo*, buttsnutefrosk *Rana temporaria*, spissnutefrosk *Rana arvalis* (VU) og småsalamander *Lissotriton vulgaris*. Nordre Øyeren regnes som et svært viktig kjerneområde for spissnutefrosk (trolig Norges viktigste) (Gjerde 2008, Dervo mfl. 2021, Lønnve og Olsen 2022). Spissnutefrosk er da også kjent gjennom mange registreringer i kommunen, særlig fra Årnestangen og Rælingsøya. Imidlertid er de fleste registreringene av eldre dato, og kunnskapen rundt utbredelse og forekomst av spissnutefrosk i kommunen trenger oppdatering. Storsalamander (NT) er ikke registrert i kommunen. Det er imidlertid sannsynlig at storsalamander også forekommer her, da arten ifølge Artskart (Artsdatabanken og GBIF-Norge 2024) er registrert mange steder i nabokommunene Lillestrøm, Lørenskog og Enebakk. Blant annet er det gjort flere registreringer av arten i Østmarka.

Alle amfibier tilbringer store deler av sitt liv på land, og padde og salamandere overvintrer også på land. Amfibier er derfor ikke bare avhengig av egnede ynglelokaliteter (dammer, tjern osv.) – også de landlige omgivelsene er viktige. Amfibier trenger landlige omgivelser som tilfredsstiller amfibienes behov for mat-søk og overvintringsmuligheter. Salamandere er avhengig av at det finnes små mikrohabitat (sprekker, hulrom og lommer under bark osv.) hvor de kan finne skjul og overvintringsplass (frostfrie steder). Kombineringen gode landlige omgivelser og tilgang på egnede dammer gir potensial for livskraftige bestander av salamandere og andre amfibier. Hvor store landlige omgivelser amfibier trenger, avhenger imidlertid av både hvilken art det er snakk om og områdets generelle beskaffenhet. Storsalamander er for eksempel funnet på land mer enn en kilometer unna yngledammene.

Kunstige dammer, som gårdsdammer, må skjøttes for at de ikke skal forsumpes og gro igjen. Ulike amfibier stiller imidlertid litt ulike krav – salamandere trenger et visst innslag av vannplanter, mens padde er mindre kresen og kan yngle også i vannforekomster uten vegetasjon eller med mye fisk. Dybde er en ting man bør være mer oppmerksom på, spesielt med tanke på klimaendringer. De siste årene har det vært perioder med ekstrem tørke og hetebølger på Østlandet, og dette medfører at de grunnere dammer tørker ut. Å gjøre utsatte dammer dypere, kan derfor være et aktuelt skjøtselstiltak.

Rælingen kommune er en viktig region for amfibier i Norge. Per 2023 lå 147 registreringer av amfibier inne i Artskart. Ut over registreringer knyttet til Nordre Øyeren naturreservat (se Blindheim og Olsen 2008), er det imidlertid gjort få systematiske registreringer av amfibier i kommunen. De fleste registreringene

er enten gjort av privatpersoner eller i forbindelse med mindre prosjekter i utvalgte dammer. Kunnskapen er derfor dels mangelfull, og en mer samlet oversikt eksisterer ikke.

1.2 Oppdrag og undersøkelsesområde

Amfibiekartleggingsoppdraget har vært todelt. Den første delen går ut på å undersøke lokaliteter avgrenset som naturtypen *Dam* i Naturbase (Tabell 1, Figur 1-4). Den andre delen går ut på å undersøke lokaliteter i marka som potensielt kan være interessante for amfibier. Tre områder ble prioritert (Figur 5). I tillegg er det, basert på funnene, avgrenset områder med en antatt viktig funksjon for amfibier (dette inkluderer både ynglelokaliteter og de landlige omgivelsene). I praksis innebærer det områder med relativt stor tetthet av dammer og tjern, samt gunstige landlige omgivelser mellom og rundt dem. Skjøtselsforslag eller -råd gis der dette er hensiktsmessig.

Tabell 1: Lokaliteter i Rælingen kommune registrert som naturtypen Dam i Naturbase.

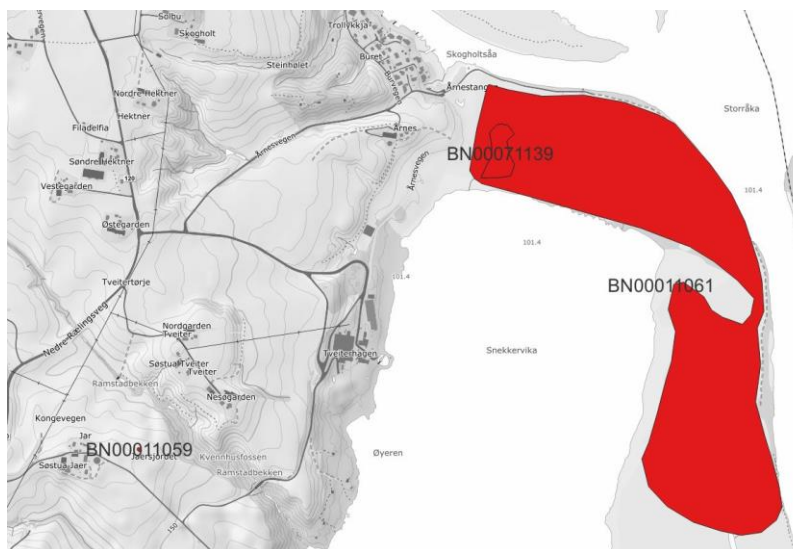
Lokalitetsnavn	BN-verdi	Naturtypeverdi (DN-13)
Furukollen	BN00011007	C
Stormyrvn. Nedre (Skoledammen)	BN00010989	A
Marikollen	BN00011047	B
Kirkeby	BN00011038	A
Haugendam	BN00116633	C
Jaer	BN00011059	C
Årnestangen NV	BN00071139	B
Årnestangen - dammer	BN00011061	A
Skjønberg landhandel	BN00011057	B
Myrdammen	BN00011056	A
Birtjern	BN00011065	A
Tveter II	BN00011051	C

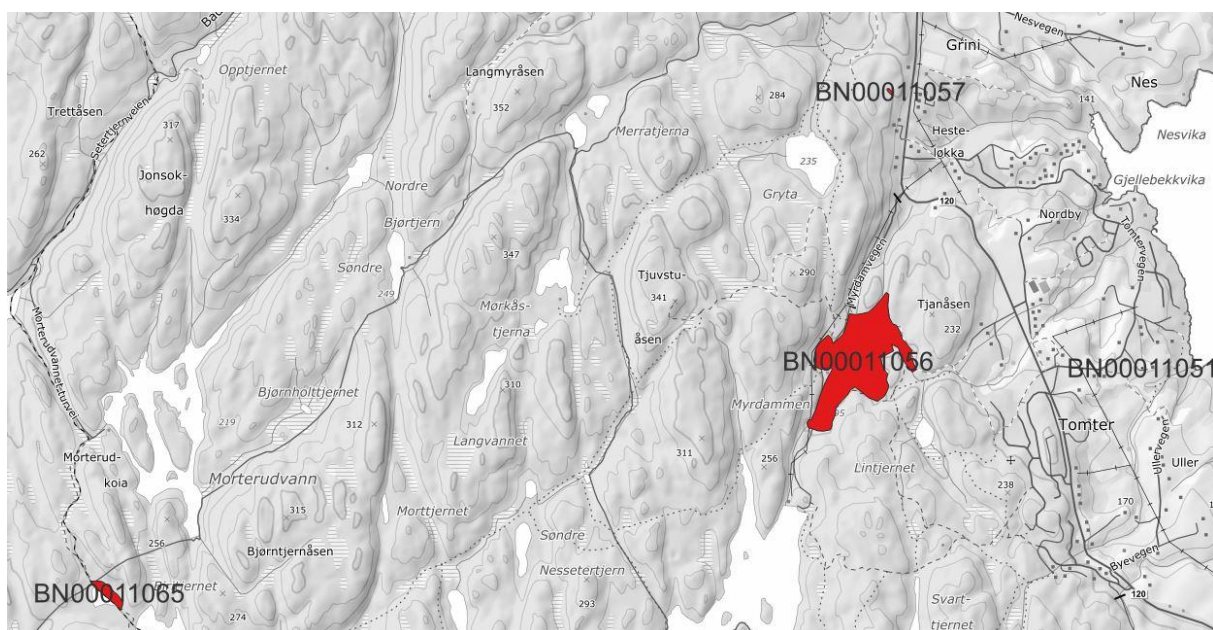
Figur 1: Lokalteter avgrenset som naturtypen Dam nord i Rælingen kommune. Hentet fra Naturbase.

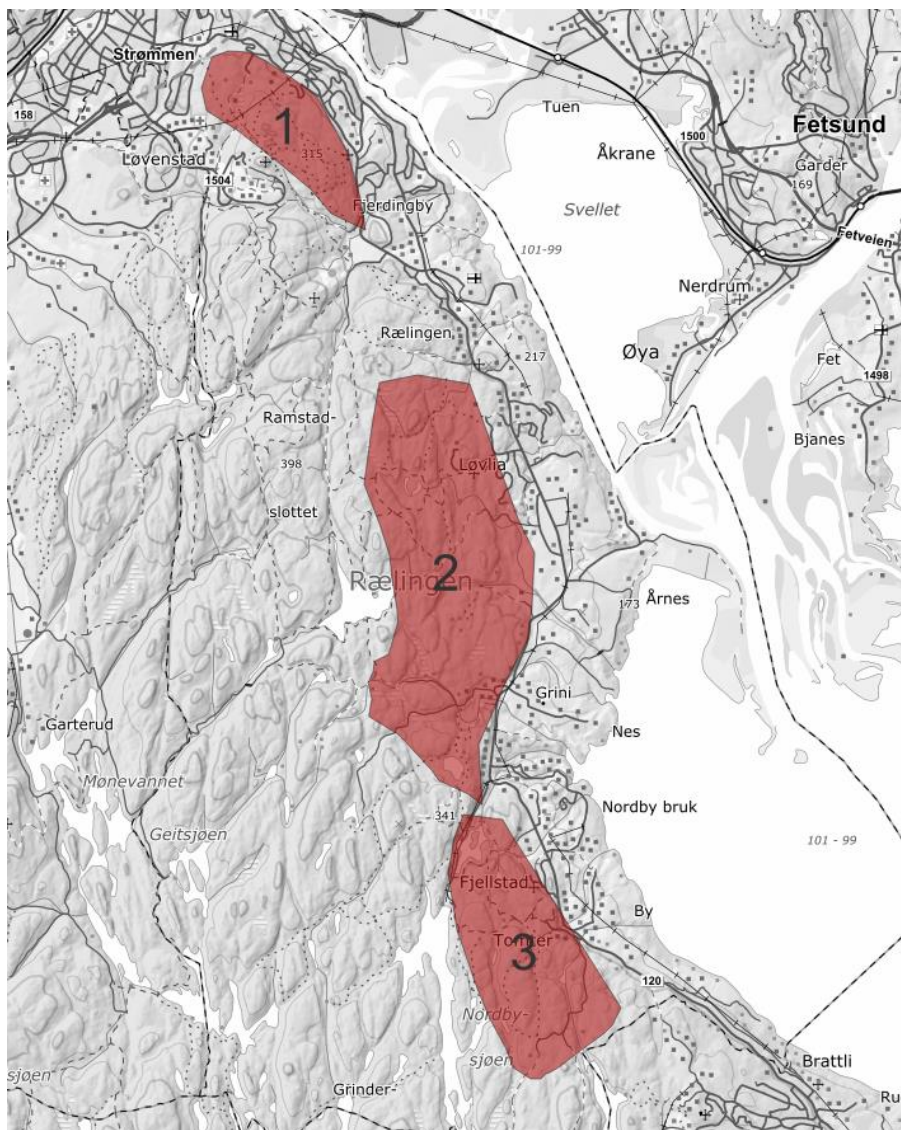
Figur 2: Lokalteter avgrenset som naturtypen Dam rundt Marikollen i Rælingen kommune. Hentet fra Naturbase.

Figur 3: Lokalteter avgrenset som naturtypen Dam ved Årnestangen i Rælingen kommune. Hentet fra Naturbase.

Figur 4: Lokalteter avgrenset som naturtypen dam sentralt i Rælingen kommune. Hentet fra Naturbase.

Figur 5: Områder i marka som var gjenstand for undersøkelser i dette prosjektet.

2 Metode

Feltarbeidet ble hovedsakelig utført i slutten av mai og i juni. På denne tiden av året er det mulig å finne rumpetroll av både frøsk, padde og salamandere. Noe supplerende feltarbeid ble også utført i august. Feltarbeidet ble utført av Kjell Magne Olsen og Ole J. Lønnve (begge Biofokus).

Lokaliteter som befant seg i marka, og som ikke tidligere var avgrenset som naturtype, ble valgt ut ved studier av digitale kart og ortofoto. Noen lokaliteter ble også oppdaget under feltarbeidet.

Metodisk ble det benyttet stangsil (Figur 6) og ørekyteruser (Figur 7), i tillegg til direkte observasjoner i felt. Ørekyteruser ble benyttet der det ble vurdert som utilstrekkelig å kun basere seg på stangsil og observasjoner. Ørekyterusene ble åtet med sursild, type Fiskemannen (Figur 89) og wienerpølsebiter, type Finsbråten, og lagt nær land. Åte som lukter tiltrekker amfibier (og andre organismer). I de fleste tilfellene ble det benyttet to ruser per lokalitet. Disse ble plassert på litt ulike steder i dammen/tjernet, for å fange opp eventuelle amfibier best mulig.

Det ble gjort registreringer av fisk så langt det var mulig i de ulike lokalitetene. I tillegg ble det gjort registreringer av eventuelle andre forvaltningsrelevante organismer. Bilder ble tatt av hver lokalitet som dokumentasjon. Omgivelsene rundt hver lokalitet ble vurdert opp mot amfibienes krav til landlige leveområder.

Artsfunn av andre organismer fra undersøkelsene er publisert i Artskart via Biofokus' artsfunnbase (BAB). Interessante artsfunn ut over amfibier er omtalt i Kapittel 3.3.

Hver enkelt vannforekomst som ble undersøkt er vurdert etter en femdelt skala med hensyn på funksjon og viktighet for amfibier som yngleområde (se neste avsnitt). På landskapsnivå er dette vurdert mer helhetlig basert på de funnene som ble gjort under feltarbeidet.

Metode for vurdering av dammer og tjern viktige for amfibier

Det eksisterer ikke noen standard metodikk som kan differensiere ulike arealers viktighet for amfibier. Dette er heller ikke enkelt, da en dam kan være viktig for enkelte arter og mindre viktig for andre. I dette prosjektet er det gjort vurderinger ut fra 1) hvilke amfibiearter som ble registrert i hver enkelt lokalitet, 2) mengden av hver art, 3) forhold knyttet opp mot fisk og 4) omgivelsene rundt.

Vurderingene tar utgangspunkt i Miljødirektoratets veileder M-1941 ([Miljødirektoratet 2021](#)), og den delen som omhandler arter og økologiske funksjonsområder (men se også Lønnve mfl. (2023)). Med denne metodikken vektet ulike arealer i med hensyn på vurdert viktighet og funksjon for amfibier langs en femtrinns skala. De ulike vektingene gis ulik farge (Tabell 2).

Tabell 2: Inndeling av skala for verdisetting av lokaliteter (dammer og tjern) som benyttes av amfibier til yngling.

Ubetydelig verdi/funksjon	Noe verdi/funksjon	Middels verdi/funksjon	Stor verdi/funksjon	Svært stor verdi/funksjon
Arealet har svært begrenset med egnede livsmiljøer og kvaliteter for amfibier.	Arealet har noe egnede livsmiljøer og kvaliteter for amfibier.	Arealet har et visst innslag av elementer og egenskaper som gir livsbetingelser for amfibier.	Arealet har generelt gode betingelser for amfibier.	Arealet har generelt store kvaliteter for amfibier, og artsmangfoldet er høyt. Inneholder rødlistede arter.

Ved vurdering av viktige områder for amfibier på landskapsnivå, er det valgt å ta utgangspunkt i *tettheten* av egnede ynglelokaliteter i et gitt område, samt omgivelsene rundt. Der det finnes mange dammer og tjern som har egnede reproduksjonsforhold for amfibier, og der avstanden mellom disse ikke er for stor, danner dette grunnlag for damnettverk og metapopulasjonsstrukturer for amfibiene som holder til i området. Dette igjen gir grunnlag for mer robuste bestander av amfibier. Områder der dette er tilfellet, vil derfor skåre høyt på landskapsnivå. Imidlertid er det også brukt skjønn for å vurdere dette, slik at resultatene ikke må tolkes som absolutte, men de gir forhåpentligvis en god pekepinn på hvor viktige områdene er for amfibier.

Det er også viktig å understreke at det ikke har vært mulig å undersøke alle dammer og tjern i Rælingen kommune innenfor tids-/kostnadsrammen. Spesielt de indre og vestre delene av marka er i liten grad undersøkt.

Figur 6: Stangsil er et redskap egnet til å fange organismer i bunnsubstrat og kantsoner i vann. På bildet sees store mengder rumpetroll av nordpadde. Foto: Ole J. Lønnve.

Figur 7: Ørekyteruser med åte er en god metode å fange spesielt salamandere og rumpetroll av frosk og padde. I tillegg vil store akvatiske biller, øyenstikkerlarver og andre virvelløse dyr også gå i slike ruser, og av og til også fisk. Rusene ble åtet med sursild (innfelt) og wienerpølser. Spesielt sursild lukter sterkt, noe som tiltrekker amfibier og andre organismer godt. Foto: Ole J. Lønnve

3 Resultater

3.1 Lokalitetene

Det ble undersøkt 32 lokaliteter (dammer, tjern og andre vannforekomster). Buttsnutefrosk og nordpadde ble funnet nærmest overalt, og må sies å være utbredt med gode populasjoner i kommunen. Småsalamander er også vidt utbredt i kommunen, inkludert i marka. Arten ble funnet på til sammen ni lokaliteter. Spissnutefrosk ble funnet kun i tilknytning til Årnestangen. Storsalamander ble ikke funnet i noen av lokalitetene, men det kan allikevel ikke utelukkes at den har bestander i kommunen. Resultatene fra undersøkelsene er presentert i Tabell 3. Nedenfor følger en mer detaljert omtale av de enkelte lokalitetene som var gjenstand for undersøkelser i dette prosjektet. Observasjoner av fisk er i tillegg angitt for lokalitetene. Vurderinger av lokalitetens funksjon er gitt, og eventuelle skjøtselstiltak er angitt. Oversiktskart over lokalitetene, se Vedlegg 1.

Tabell 3: Oversikt over alle lokalitetene som ble undersøkt gjennom prosjektet. sm=småsalamander, st=storsalamander, bf=buttsnutefrosk, sf=spissnutefrosk og pa=nordpadde. Tallene under «Vurdering» referer til vurdert viktighet/funksjon for amfibier: 1=ubetydelig, 2=noe, 3=middels, 4=stor og 5=svært stor (se Tabell 2).

Nr.	Lokalitet navn	BN-nummer	Type	Amfibieart (2024)	Fisk	Vurdering	Kommentar
1	Tveter II (Tomtervegen 45)	BN00011051	hagedam	sm		5	Dam i tilknytning til hage. Gode forhold som yngledam for amfibier.
2	Jaer	BN00011059	dam på jorde			1	Eksisterer ikke lenger. Planert og dyrket opp.
3	Gryta		skogstjern	pa	Ørret, abbor, ørekyte	2	Lite amfibiepotensial ut over padde.
4	Skjønberg landhandleri – dam	BN00011057	kunstig dam i skog	sm		4	Ganske skyggefull dam.
5	Skjønberg dam		liten myrdam			1	Tørker inn om sommeren. Svært lite vann allerede under befaringen i mai.
6	Haugendam	BN00116633	gårdsdam(?)	sm, bf		4	Temmelig skyggefull dam i hestebeite.
7	Stormyrvn. Nedre (Skoledammen)	BN00010989	vannmagasin	bf, pa	mort	3	Oppdemmet dyp dam med lite akvatisk vegetasjon.
8	N Stormyra		skogsdam	sm, bf		3	Lysåpen dam i tilknytning til liten bekk
9	Stormyra		myr med små putter og en liten bekk	bf		3	Rumpetroll funnet i stillestående parti i bekk.
10	Furukollen	BN00011007	vanningsdam	sm, bf		4	Forholdsvis grunn dam med litt akvatisk vegetasjon.
11	Marikollen	BN00011047	dam i alpinbakke			1	Eksisterer ikke lenger. Planert vekk. Kun litt fukt i bakken.
12	Marikollen fangdammer		fangdam			1	To små fangdammer i tilknytning til bekk. Neppe egnet for amfibier.
13	Kirkeby	BN00011038	vanningsdam	bf		2	Senket og svært skyggefull.
14	Lintjernet		fattig myrtjern	bf		2	Fattig myrtjern. Trolig også yngledam for buttsnutefrosk. Neppe særlig aktuell for salamandere
15	Vesledammen		vanningsdam	bf, pa	gjedde	2	Svært grunn dam. Gjedbstanden er sannsynligvis liten.
16	Slortjern		myrtjern	pa	gjedde + andre fiskearter(?)	2	Trolig også frosk, men tjernet er vanskelig å undersøke.
17	«Slortjernbekken»		bekk	bf, pa		2	Partier med stillestående små kulper.
18	Årnestangen (ulike dammer og rundt om i flommarksområdene)	BN00071139, BN00011061	flomområde i tilknytning til Øyeren.	sm, bf, sf	Fisk forekommer i enkelte større dammer. Sannsynligvis inngår flere arter.	5	Stort komplekst område, der både fulldyrket mark, flommarksskog og åpen flommark inngår. I tillegg finnes flere dammer av ulik størrelse.

Nr.	Lokalitet navn	BN-nummer	Type	Amfibieart (2024)	Fisk	Vurdering	Kommentar
19	Nautåsvegen		myrdam	bf, pa		3	Fattig myrdam.
20	Trestilen		myrtjern	sm, bf, pa	ørret, mort	3	Fattig myrtjern med avsond- rete partier stedvis i kantene.
21	Svarttjern		myrtjern		gjedde, mort	2	Ikke antydninger til amfibier. Ikke en gang padde ble observert.
22	Solli turvei 1		kunstig utgravd dam i tilknytning til liten bekk/fuktdrag			1	Lite vann og gjengrodd. Frosk kan muligens i enkelte år bruke dammen til reproduksjon. Rumpetroll ble imidlertid ikke registrert under feltarbeidet.
23	Solli turvei 2		myrdam			1	Grunn dam med svært lite vann. Mye bukkeblad. Uaktuell som amfibiedam.
24	Myrdammen	BN00011056	oppdemmet tjern	bf, pa	ørret, gjedde, abbor, mort	3	Komplekst system der det tidligere er observert spiss- snutefrosk (2016) og små- salamander. Partier der fisk i liten grad kommer til.
25	Stutauet		myrtjern	sm, bf, pa	mort, ørekyte	3	Dypt myrtjern med stor be- stand av særlig ørekyte.
26	Fellemyra 1		myrpytt	sm, bf	ørekyte	3	Liten, gjengrodd myrpytt i tilknytning til liten bekk.
27	Fellemyra 2		myrdam	bf	ørekyte	2	Liten, trolig kunstig myrdam. Forholdsvis grunn.
28	Fellemyra 3		myrdam	bf		3	Liten myrdam i tilknytning til bekk
29	Fellemyra 4		kunstig dam i skog			1	Fattig, nesten vegetasjonsløs dam. Uaktuell for amfibier.
30	Nordre Merratjern		skogstjern	bf, pa	ørret, abbor, ørekyt	2	Næringsfattig tjern.
31	Søndre Merratjern		skogstjern	bf, pa	ørret, abbor, mort(?)	2	Næringsfattig tjern.
32	Fiskelausen		skogstjern	bf	ørret, abbor	2	Næringsfattig tjern.

Nr. 1. Tvetter II (Tomtervegen 45) (BN00011051) (Figur 9 og 10)

Kartleggingsdato: 22.05.24

Metode: Stangsil og observasjoner

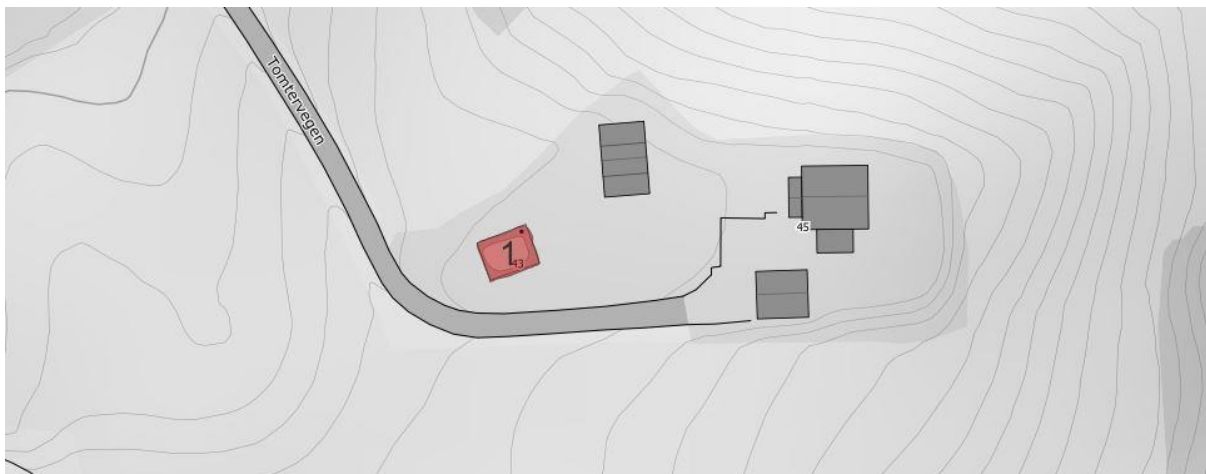
Beskrivelse: Kunstig, liten, inngjerdet og eksponert dam i tilknytning til en hage (Tomterveien 45). Dammen er forholdsvis dyp og omgitt av helofyttvegetasjon. Den akvatiske vegetasjonen utgjøres av butt-tjernaks og andemat. De nære omgivelsene rundt dammen består av en hage med kortklippede plenarealer. Denne type arealer har en begrenset funksjon som landareal for amfibier. Utenfor dette finnes store arealer med fulldyrket mark, men lokaliteten ligger forholdsvis nær en ravinedal med skog i nord.

Amfibier: Mange voksne individer av småsalamander ble registrert, noe som indikerer en god bestand av arten i området. Ingen andre amfibiearter ble funnet. Grunneier kunne opplyse at han aldri hadde sett verken frosk eller padde i dammen. Sannsynligvis utgjør ravinedalen i nord de viktigste landlige omgivelsene for salamandrene.

Fisk: Dammen er fiskeløs.

Vurdering: Lokaliteten vurderes som en svært viktig yngledam for spesielt småsalamander. Dammen er også en potensiell storsalamanderdam. Det fremstår som litt underlig at ikke frosk ble eller har blitt observert, da dammen tilsynelatende også har kvaliteter som yngledam for slike.

Skjøtsel: Dammen skjøttes per 2024 på en god måte.

Figur 8: Beliggenheten til lokalitet 1 Tveter II.

Figur 9: Lokalitet nr. 1. Tveter II. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 2. Jaer (BN00011059) (Figur 11 og 12)

Kartleggingsdato: 22.05.24

Metode: Observasjoner

Beskrivelse: Lokaliteten skal ha vært en dam beliggende på et jorde, men den eksisterer ikke lenger. Området er planert og dyrket opp.

Amfibier: Lokaliteten er per 2024 uaktuell for akvatiske organismer.

Fisk: Uaktuell.

Vurdering: Lokaliteten har ingen funksjon for amfibier.

Skjøtsel: Dammen eksisterer ikke, og må i så fall gjenskapes.

Figur 10: Beliggenheten til lokalitet 2 Jaer.

Figur 11: Lokalitet nr. 2 Jaer eksisterer ikke per 2024. Sannsynligvis lå dammen i det lille søkket som kan skimtes midt ute på jordet. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 3. Gryta (Figur 13)

Kartleggingsdato: 24.05.24

Metode: Stangsil og observasjoner

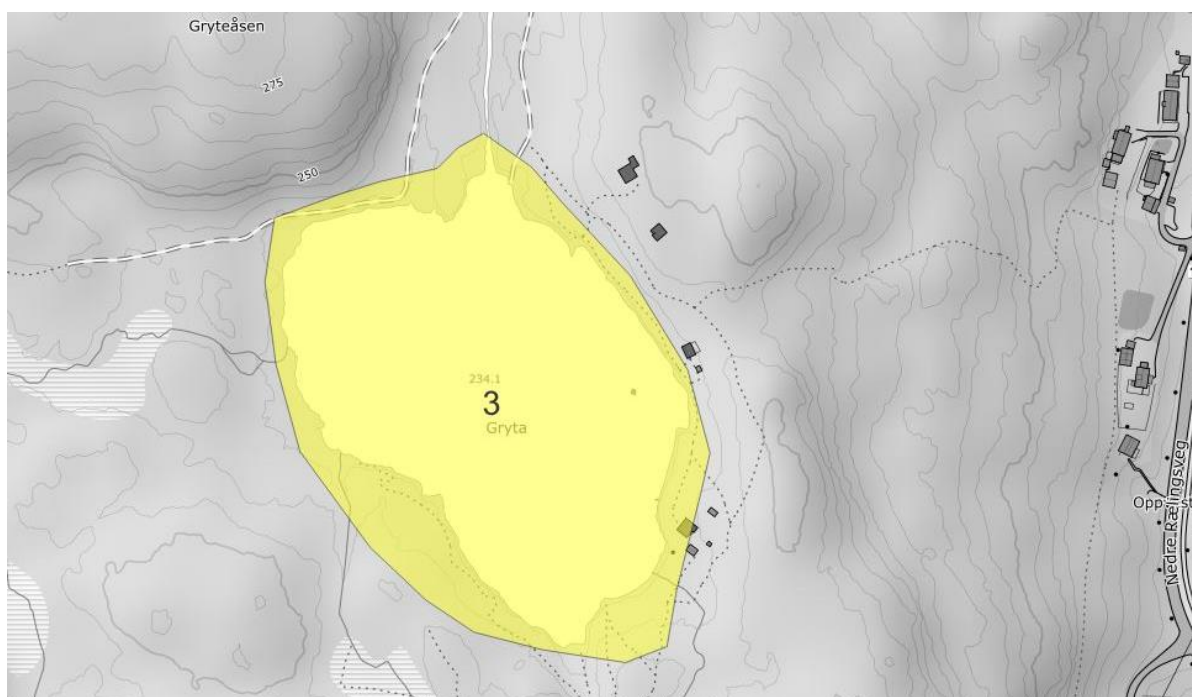
Beskrivelse: Lokaliteten utgjør et fattig skogstjern. Lite akvatisk vegetasjon forekommer, men noe nøkkerose finnes i enkelte partier. Lokaliteten er omgitt av skog på alle kanter.

Amfibier: Noen rumpetroll av nordpadde ble registrert.

Fisk: Det ble sett vak av ørret den 22. mai. Abbor og ørekyte skal også forekomme. Det var en del spor etter hobbyfiskere langs land.

Vurdering: Lokaliteten har noe funksjon for amfibier, primært nordpadde, men sannsynligvis også i noen utstrekning buttsnutefrosk.

Skjøtsel: Skogstjern uten skjøtselsbehov.

Figur 12: Beliggenheten til lokalitet 3 Gryta.

Nr. 4. Skjønberg landhandleri – dam (BN00011057) (Figur 14 og 15)

Kartleggingsdato: 22.05. og 24.05.24

Metode: Ørekyteruser, stangsil og observasjoner

Beskrivelse: Lokaliteten utgjør en kunstig dam i skog. Lite akvatisk vegetasjon forekommer, men noe småpiggnopp, krypsiv og mannasøtgras forekommer i kantsonen. Dammen er ganske skyggefull, og på befaringstidspunktet var overflaten dekket av pollen. Omgivelsene utgjøres av skog, men en større hogstflate finnes nær lokaliteten mot vest.

Amfibier: Noe rumpetroll av buttsnutefrosk, samt mange voksne individer av småsalamander ble registrert.

Fisk: Dammen er antatt fiskeløs.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ha en stor funksjon for amfibier, spesielt småsalamander. Dammen har også noe potensial for storsalamander, men denne arten er ikke påvist.

Skjøtsel: Det kan være aktuelt å tynne skogen rundt, slik at dammen får mer lys.

Figur 13: Beliggenheten til lokalitet 4 Skjønberg landhandel – dam og 5 Skjønberg dam.

Figur 14: Lokalitet nr. 4. Skjønberg landhandleri – dam. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 5. Skjønberg dam (Figur 14 og 16)

Kartleggingsdato: 22.05.24

Metode: Stangsil og observasjoner

Beskrivelse: Lokaliteten utgjør en liten myrpytt med svært lite vann. En stor bestand med bukkeblad utgjør i hovedsak den akvatiske vegetasjonen.

Amfibier: Ingen amfibier registrert.

Fisk: Uaktuell.

Vurdering: Lokaliteten vurderes ikke til å ha noen vesentlig funksjon for amfibier.

Skjøtsel: Uaktuelt.

Figur 15: Lokalitet nr. 5 Skjønberg dam. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 6. Haugendam (BN00116633) (Figur 17 og 18)

Kartleggingsdato: 22.05.24

Metode: Stangsil og observasjoner

Beskrivelse: Lokaliteten utgjør en trolig kunstig dam i et hestebeite på en ravinerygg i midtre del av Sørlikkenravinen. Den akvatiske vegetasjonen utgjøres av store mengder andemat og vasshår. Mannasøtgras inngår i kantene. Lokaliteten er forholdsvis skyggefull, og dels omgitt av tett løvdominert skog.

Amfibier: Noen rumpetroll av buttsnutefrosk og noen få voksne individer av småsalamander ble registrert. En voksen buttsnutefrosk (hunn) ble sett på land like ved dammen.

Fisk: Dammen er antatt fiskeløs.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ha en stor funksjon for amfibier, spesielt småsalamander og buttsnutefrosk. Dammen har også noe potensial for storsalamander og spissnutefrosk, men disse artene er ikke påvist.

Skjøtsel: Det kan vurderes å tynne skogen rundt, slik at mer lys tilfaller dammen.

Figur 16: Beliggenheten til lokalitet 6 Haugendam.

Figur 17: Lokalitet nr. 6 Haugendamm. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 7. Stormyrvn. Nedre (Skoledammen) (BN00010989) (Figur 19 og 20)

Kartleggingsdato: 24.05. og 27.05.24

Metode: Ørekytuser, stangsil og observasjoner

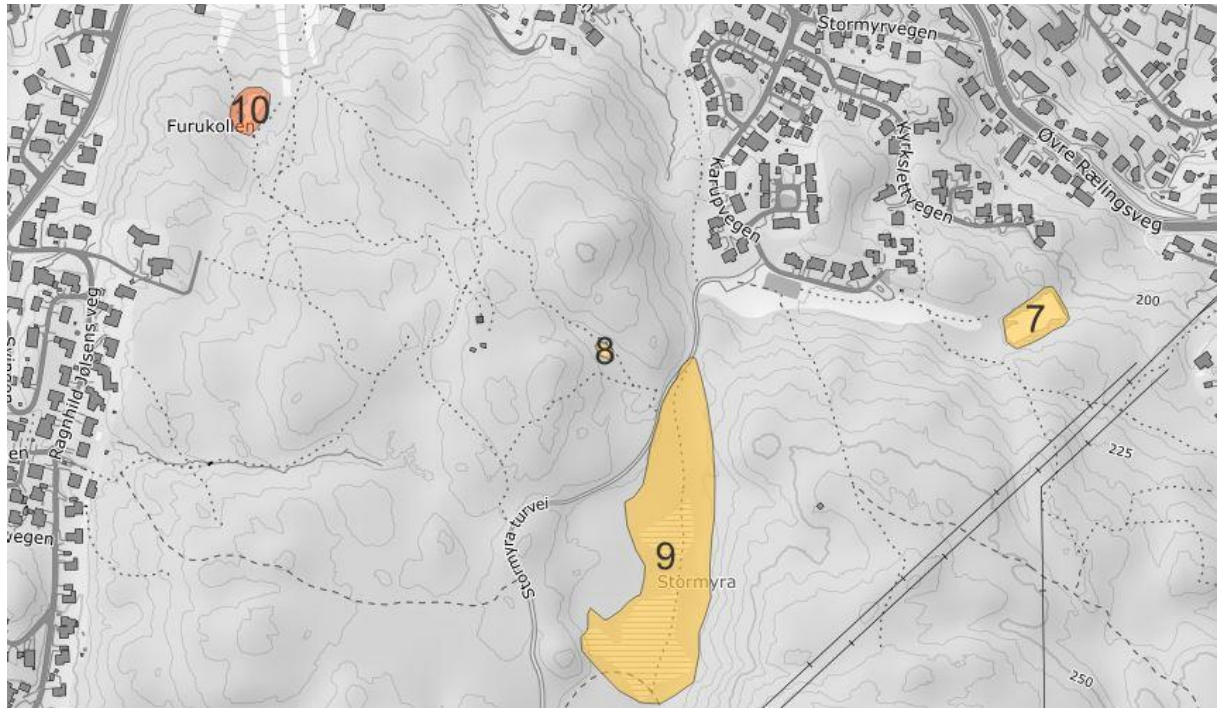
Beskrivelse: Lokaliteten utgjøres av en kunstig dam som sannsynligvis har vært benyttet som is- eller vanningsdam i tidligere tider. En stor demning finnes i den ene enden. Dammen er relativt dyp og forholdsvis skyggefull, og bunnforholdene utgjøres dels av berg og stein. Det er svært sparsomt med akvatisk og semiakvatisk vegetasjon, men litt elvesnelle, bekkeblom, myrhatt og gulldusk står i litt grunne småpartier i sørvestenden av dammen. Skog omgir lokaliteten.

Amfibier: Store mengder rumpetroll av nordpadde ble registrert. På befaringstidspunktene ble det estimert at det var flere 10-talls tusen padderumpetroll i dammen (kanskje 100-tusener). Rumpetrollene drev rundt som store svarte «flak». Også rumpetroll av buttsnutefrosk ble sparsomt registrert. Salamandere ble ikke funnet.

Fisk: Noe mort ble observert i dammen den 27. mai. Det er imidlertid uklart hvor stor mortbestanden er.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å middels funksjon for amfibier generelt (men stor funksjon for nordpadde). Dammen har lite potensial for salamandere. Den er for dyp, for lite akvatiskvegetasjon og ganske skyggefull.

Skjøtsel: Åpne opp skogen rundt noe, slik at mer lys tilfaller dammen. Det kan også vurderes å fiske ut mort eller å holde mortbestanden på et lavest mulig nivå.

Figur 18: Beliggenheten til lokalitet 7 Stormyrn. Nedre, 8 N Stormyra, 9 Stormyra og 10 Furukollen.

Figur 19: Lokalitet nr. 7 Stormyrn. Nedre (Skoledammen). Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 8. N Stormyra (Figur 19 og 21)

Kartleggingsdato: 27.05.24

Metode: Stangsil og observasjoner

Beskrivelse: Lokalteten utgjør en antatt naturlig liten skogsdam nord for Stormyra. Et vannsig drenerer gjennom. Dammen er forholdsvis grunn, og en del stein utgjør bunnsubstratet. Ut over litt sennegras, finnes knapt akvatisk vegetasjon. En god del død ved ligger i og rundt dammen (dels hogstavfall). Lokalteten er omgitt av skog, men det har relativt nylig vært utført flatehogst av skogen nord og vest for lokaliteten, noe som kan ha endret forholdene i dammen.

Amfibier: Rumpetroll av buttsnutefrosk og noen voksne dyr av småsalamander ble registrert.

Fisk: Fisk ble ikke registrert, og dammen er høyst sannsynlig fiskeløs.

Vurdering: Lokalteten vurderes til å middels funksjon for amfibier. Det er imidlertid uklart hvordan hogstene i områdene rundt påvirker eller har påvirket forholdene i dammen og for amfibiene. Dammen har sannsynligvis blitt mer eksponert. Tilstedeværelsen av død ved i vannet er sannsynligvis positivt for amfibiene.

Skjøtsel: Det kan vurderes å gjøre deler av dammen dypere. Det er uklart om dammen kan tørke ut under perioder med ekstrem tørke.

Figur 20: Lokaltet nr. 8 N Stormyra. En god del død ved av ulike dimensjoner ligger i og rundt dammen. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 9. Stormyra (Figur 19 og 22)

Kartleggingsdato: 27.05.24

Metode: Stangsil og observasjoner

Beskrivelse: Større, fattig myrkompleks med små pytter og holer. De fleste var inntørket på befaringstidspunktet. En liten bekk drenerer i kanten av området.

Amfibier: Rumpetroll av buttsnutfrosk ble funnet i et stillestående parti av bekken. Det ble ikke funnet amfibier i småpyttene på selve myra.

Fisk: Fisk ble ikke registrert, men det kan ikke helt utelukkes at slike (spesielt ørekyte) kan forekomme i bekken som drenerer langs myra.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å middels funksjon for amfibier, men den har neppe noen vesentlig funksjon som yngleområde for salamandere.

Skjøtsel: Skjøtsel ikke nødvendig.

Figur 21: Lokalitet nr. 9 Stormyra. Lokaliteten utgjør et myrkompleks med flere små putter og holer. Enkelte var allerede tørket inn den 27. mai. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 10. Furukollen (BN00011007) (Figur 19 og 23)

Kartleggingsdato: 24.05.24

Metode: Stangsil og observasjoner

Beskrivelse: Forholdsvis grunn dam nesten uten akvatisk vegetasjon. Kun litt mannasøtgras står i kantsonene. Dammen er trolig naturlig, men har sannsynligvis hatt funksjon som vanningsdam i tidligere tider. Den ligger ovenfor en gammel hoppbakke, og er omgitt av skog på alle kanter.

Amfibier: Mye rumpetroll av buttsnutfrosk ble observert. I tillegg ble noen få voksne individer av småsalamander registrert.

Fisk: Fisk ble ikke registrert, og dammen er antatt fiskeløs.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ha stor funksjon for amfibier.

Skjøtsel: Skjøtsel ikke nødvendig per 2024, men man bør følge med på utviklingen over tid. Det kan bli nødvendig å gjøre dammen dypere for å motvirke ekstreme tørkeperioder.

Figur 22: Lokalitet nr. 10 Furukollen. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 11. Marikollen (BN00011047) (Figur 24 og 25)

Kartleggingsdato: 22.05.24

Metode: Observasjoner

Beskrivelse: Lokaliteten eksisterer ikke per 2024. Den er fylt igjen og planert til fordel for alpinanlegget.

Amfibier: Uaktuell.

Fisk: Uaktuell.

Vurdering: Lokaliteten vurderes ikke til å ha noen funksjon for amfibier.

Skjøtsel: Ikke aktuelt. Dammen må i så fall først reetableres.

Figur 23: Beliggenheten til lokalitet 11 Marikollen og 12 Marikollen fangdammer.

Figur 24: Lokalitet nr. 11 Marikollen. Bildet viser området av alpinbakken hvor dammen omtrent skal ha ligget. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 12. Marikollen fangdammer (Figur 24 og 26)

Kartleggingsdato: 22.05.24

Metode: Observasjoner

Beskrivelse: Lokaliteten utgjøres av to små vegetasjonsløse antatte fangdammer i tilknytning til en bekk. Dammene er omgitt av gjerder og oppslag av vier og annen løvvegetasjon.

Amfibier: Ingen påvist.

Fisk: Usikkert om det kan være fisk i dammene. Dette avhenger blant annet av om det er fisk i bekken. Mest sannsynlig er dammene fiskeløse.

Vurdering: Lokaliteten vurderes ikke til å ha noen funksjon for amfibier.

Skjøtsel: Uaktuelt med skjøtsel.

Figur 25: Lokalitet nr. 12 Marikollen fangdammer. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 13. Kirkeby (BN00011038) (Figur 27 og 28)

Kartleggingsdato: 22.05.24

Metode: Stangsil og observasjoner

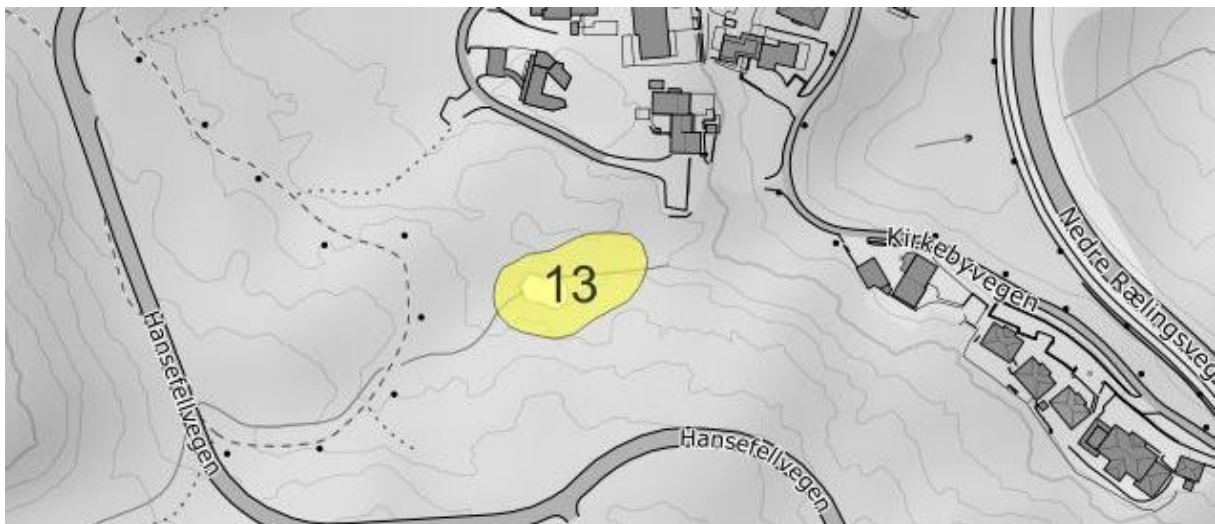
Beskrivelse: Lokaliteten utgjøres av en senket og svært skyggefull dam. Dammen har trolig fungert som vanningsdam i tidligere tider. Dammen er helt uten akvatisk vegetasjon, men det ligger noe død ved i vannet. Tett skog omgir lokaliteten. På befaringstidspunktet fremstod vannet som temmelig stillestående, og vannet var svært uklart.

Amfibier: Mange rumpetroll av buttsnutefrosk ble registrert.

Fisk: Fisk ble ikke registrert. Sannsynligvis er dammen fiskeløs.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ha noen funksjon for amfibier. Mangel på akvatisk vegetasjon og skyggefull beliggenhet gjør trolig dammen lite aktuell som ynglelokalitet for salamandere.

Skjøtsel: Vannstanden bør heves og skogen rundt bør tynnes, slik at mer lys tilfaller dammen.

Figur 26:: Beliggenheten til lokalitet 13 Kirkeby.

Figur 27: Lokalitet nr. 13 Kirkeby. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 14. Lintjernet (Figur 29 og 30)

Kartleggingsdato: 14.08. og 16.08.24

Metode: Ørekyteruser, stangsil og observasjoner

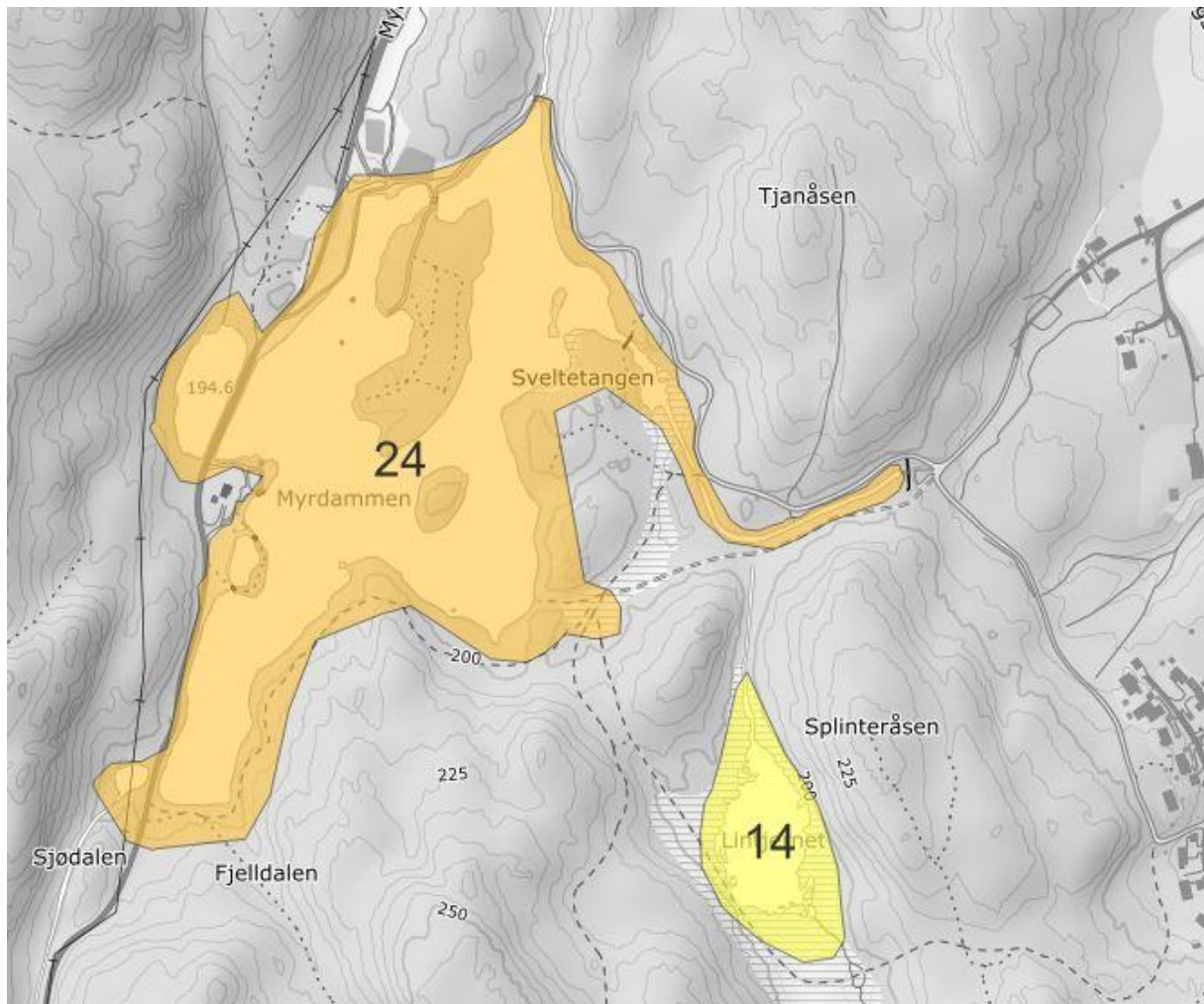
Beskrivelse: Lokaliteten utgjøres av et fattig myrtjern. Lite akvatisk vegetasjon forekommer, men litt hvit og gul nøkkerose, bukkeblad og sivblom finnes enkelte steder og i partier. Tjernet er beverpåvirket og omgitt av myr og skog på alle kanter.

Amfibier: Ingen registrert, verken i vannet eller på land rundt tjernet. Imidlertid var tidspunktet noe sent til å fange opp amfibier godt. Trolig benyttes tjernet som yngelokalitet for både padde og frosk, men i liten grad av salamandere.

Fisk: Fisk ble ikke registrert. Det er imidlertid sannsynlig at én eller flere fiskearter kan forekomme.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ha noe funksjon for amfibier. Begrenset med akvatisk vegetasjon gjør imidlertid tjernet mindre aktuelt som yngelokalitet for salamandere.

Skjøtsel: Skogstjern uten skjøtselsbehov.

Figur 28: Beliggenheten til lokalitet 14 Lintjernet og 24 Myrdammen.

Figur 29. Lokalitet nr. 14 Lintjernet. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 15. Vesledammen (Figur 31 og 32)

Kartleggingsdato: 29.05.24

Metode: Stangsil og observasjoner

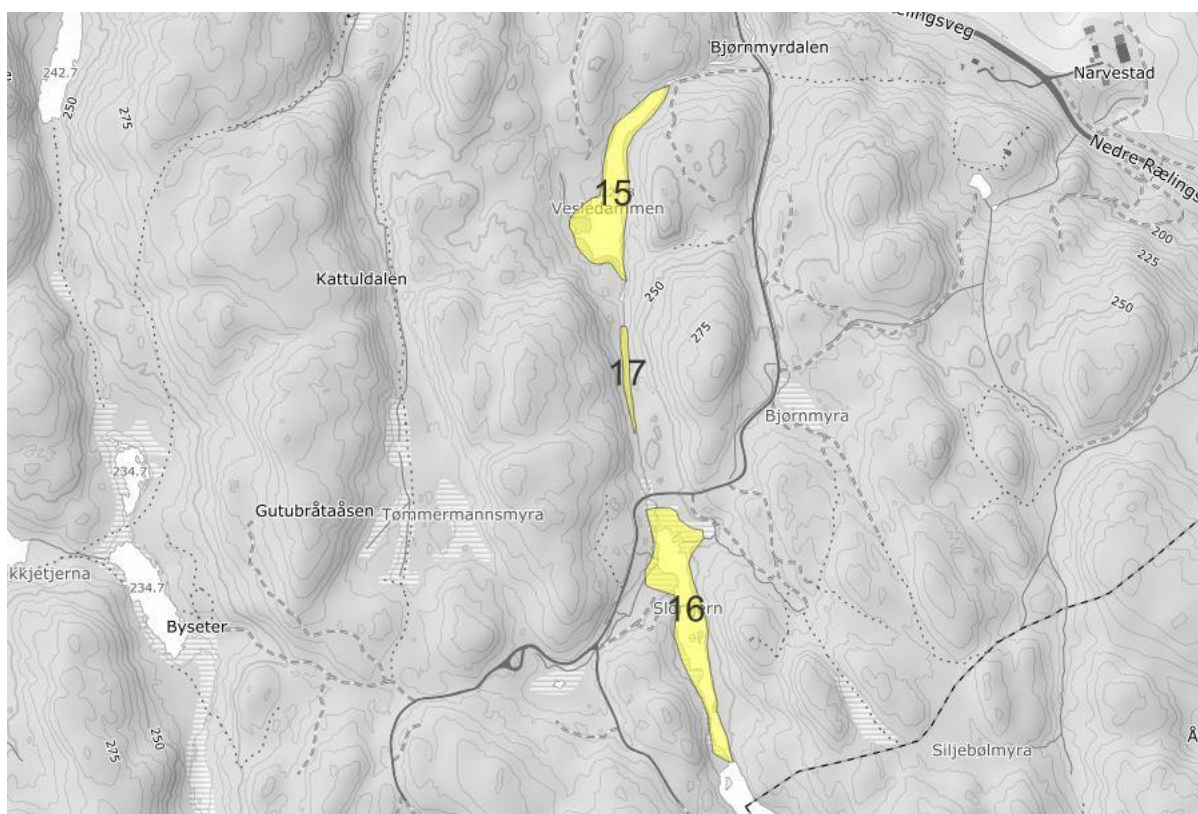
Beskrivelse: Lokaliteten utgjøres av en dam som er et resultat av oppdemming av en bekk. Dammen har karakter av å være et langstrakt, grunt tjern. Av akvatisk vegetasjon finnes en god del gul nøkkerose. Litt bukkeblad forekommer enkelte steder, og flaskestarr dominerer i kantsonen, spesielt mot sør. Lokaliteten er omgitt av skog på alle kanter.

Amfibier: Forholdsvis store mengder rumpetroll av nordpadde ble observert i dammen. I tillegg ble rumpetroll av buttsnutefrosk fåtallig registrert.

Fisk: Gjedde ble observert fåtallig langs land i sørenden av dammen. Mye av dammen er imidlertid svært grunn, noe som sannsynligvis begrenser forholdene for fisk. Trolig bunnfryser store deler av dammen om vinteren.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ha noe funksjon for amfibier, spesielt padde. For frosk og salamandre vurderes lokaliteten til å ha begrenset funksjon, spesielt på grunn av forekomst av gjedde.

Skjøtsel: Dam uten spesielle skjøtselsbehov.

Figur 30: Beliggenheten til lokalitet 15 Vesledammen, 16 Slortjern og 17 Slortjernbekken.

Figur 31: Lokalitet nr. 15 Vesledammen. Gjerdde ble observert i kantsonene. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 16. Slortjern (Figur 31 og 33)

Kartleggingsdato: 29.05.24

Metode: Stangsil og observasjoner

Beskrivelse: Lokalteten utgjøres av et fattig myrtjern. Tjernet er vanskelig tilgjengelig, da det er bløt torvmyr rundt. Noe hvit nøkkerose, bukkeblad og flaskestarr forekommer. Tjernet er omgitt av myr og skog på alle kanter.

Amfibier: Tjernet er dypt og komplisert å undersøke, noe som medførte kun en overfladisk undersøkelse. Ingen rumpetroll ble påvist, men en stor nordpadde hunn ble registrert på land langs tjernet.

Fisk: Det ble ikke sikkert observert fisk. Heller ikke bevegelser i vannet som kunne skyldes fisk ble sett. Imidlertid er det svært sannsynlig at gjedde, og trolig også mort, forekommer.

Vurdering: Lokalteten vurderes til å ha noe funksjon for amfibier, spesielt padde. For frosk og salamandre vurderes lokaliteten til å ha begrenset funksjon.

Skjøtsel: Skogstjern uten skjøtselsbehov.

Figur 32: Lokalitet nr. 16 Slortjern. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 17. «Slortjernbekken» (Figur 31 og 34)

Kartleggingsdato: 29.05.24

Metode: Stangsil og observasjoner

Beskrivelse: Lokalteten utgjøres av stilleflytende og skyggefulle partier i bekken mellom Slortjern og Vesledammen. Noe bekkeblom, flaskestarr og myrhatt forekommer. Lokalteten er omgitt av skog på alle kanter.

Amfibier: Rumpetroll av buttsnutefrosk ble observert fåtallig. En ung nordpadde ble observert på land langs bekken.

Fisk: Fisk ble ikke registrert, og sannsynligvis kan ikke fisk leve her, da bekken er for liten.

Vurdering: Lokalteten vurderes til å ha noe funksjon for amfibier, spesielt frosk. For andre amfibiearter har lokaliteten sannsynligvis en marginal funksjon.

Skjøtsel: Bekk uten skjøtselsbehov.

Figur 33: Lokalitet nr. 17 «Slortjernbekken». Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 18. Årnestangen (dammer og i flommarksområdene) (BN00071139, BN00011061) (Figur 35 og 36)

Kartleggingsdato: 24.05. og 27.05.24

Metode: Ørekyteruser, stangsil og observasjoner

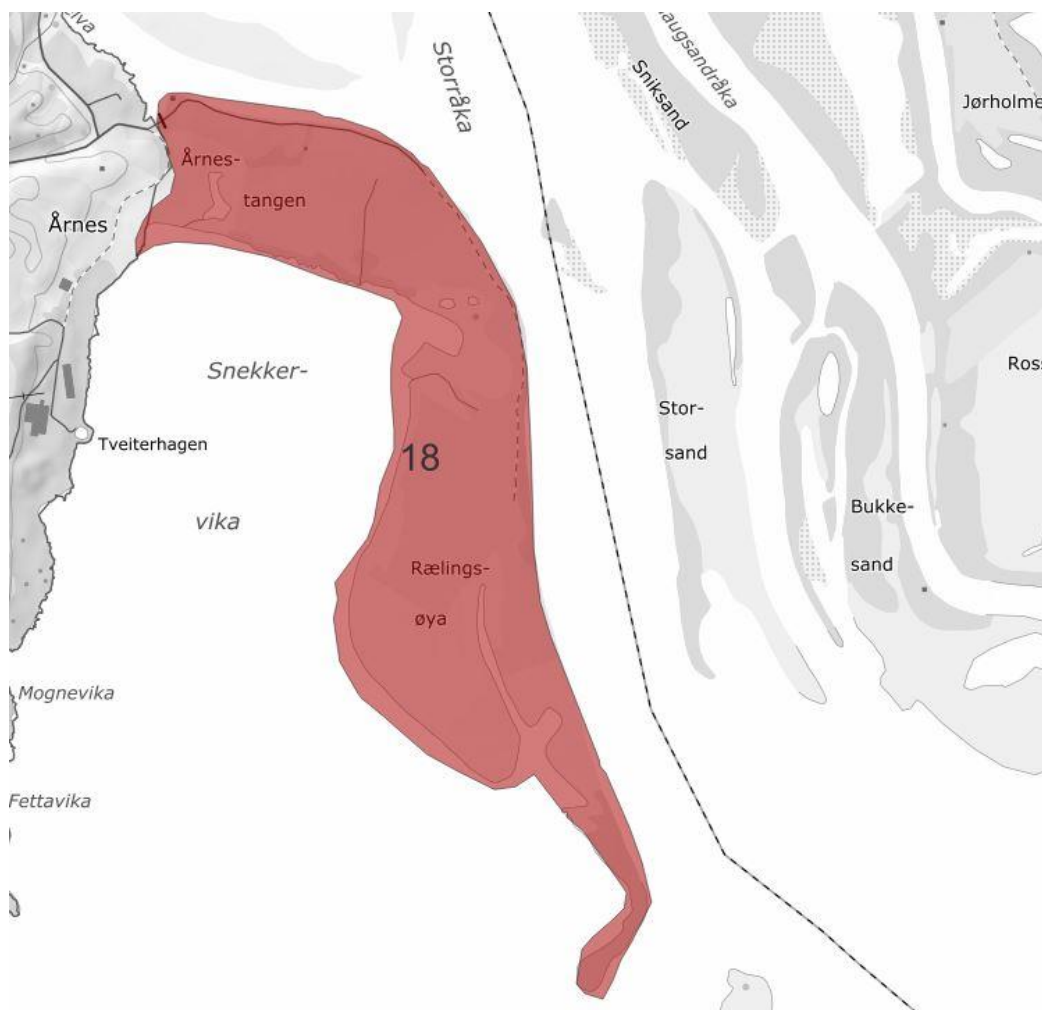
Beskrivelse: Lokaliteten utgjøres av et større flommarkspreget areal på en tange ut i Øyeren. Her finnes flere dammer av ulike karakterer, flommarksskog og åpen flommark. I tillegg finnes betydelige arealer med fulldyrket mark og infrastruktur (traktorveier) knyttet til denne.

Amfibier: Flere rumpetroll av spissnutefrosk ble funnet. Rumpetroll av buttsnutefrosk ble funnet fåtallig. Voksne småsalamandere ble funnet både i en dam og i antall i vannansamlinger der det var åpen flommark. Det siste er interessant, da arten ifølge litteraturen i liten grad er kjent for å benytte denne typen flompåvirkete miljøer.

Fisk: Det ble sett fisk i et par av dammene, men det er uklart hvilken art. Potensielt forekommer flere arter fisk i dette vannkomplekset, da det i Øyeren er registrert hele 25 fiskearter.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ha en svært stor funksjon for amfibier, spesielt spissnutefrosk, men også andre amfibiearter. Nordpadde ble ikke funnet, men den er registrert i tilknytning til Årnestangen tidligere.

Skjøtsel: Det er viktig at de naturkvalitetene som er knyttet til flommarksskog, åpen flommark og dammer på Årnestangen opprettholdes.

Figur 34: Beliggenheten til lokalitet nr. 18 Årnestangen.

Figur 35: Lokalitet nr. 18 Årnestangen. Voksne småsalamandere ble funnet i vannansamlinger i tilknytning til åpen flommark. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 19. Nautåsvegen (Figur 37 og 38)

Kartleggingsdato: 27.05. og 29.05.24

Metode: Ørekyteruser, stangsil og observasjoner

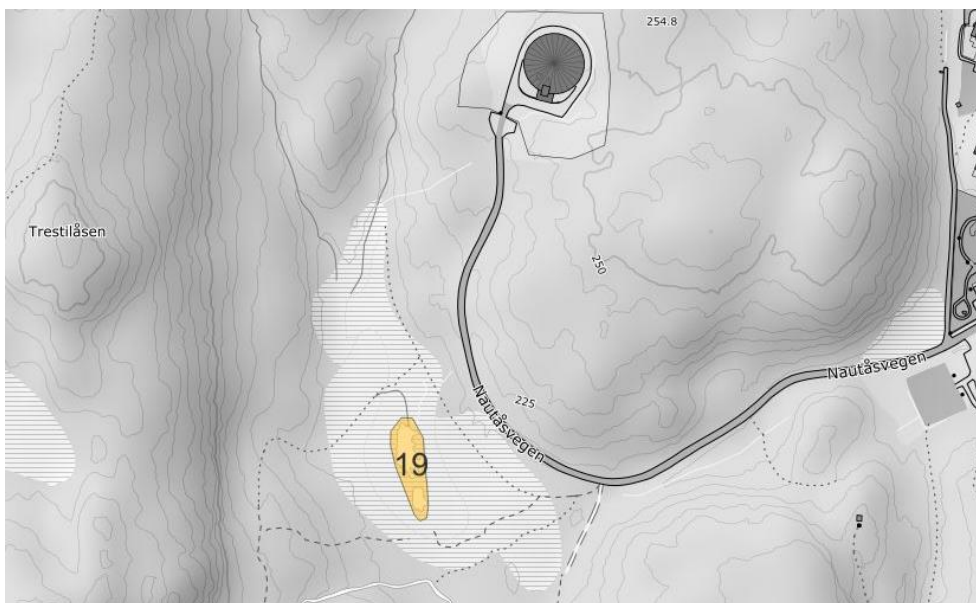
Beskrivelse: Lokaliteten utgjøres av en fattig myrdam. En liten bekk drenerer gjennom. Det er lite akvatisk vegetasjon, men noe hvit nøkkerose, bukkeblad og flaskestarr forekommer. I den ene enden står litt takrør. Ellers er vegetasjonen dominert av torvmoser. Dammen er forholdsvis dyp, men litt grunner partier finnes i kantsonen enkelte steder. Lokaliteten er omgitt av myr og skog på alle kanter.

Amfibier: Store mengder rumpetroll av nordpadde ble funnet. Sannsynligvis var det flere 10-talls tusen padderumpetroll i dammen på undersøkelsestidspunktene. Også noen få rumpetroll av buttsnutefrosk ble registrert.

Fisk: Det ble ikke funnet fisk i dammen, men det kan ikke helt utelukkes at slike ikke forekommer, spesielt ørekyte.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ha middels funksjon for amfibier. Dammen er sannsynligvis særlig viktig for nordpadde, men også til en viss grad frosk. Salamandere ble ikke funnet, men småsalamander kan ikke helt utelukkes.

Skjøtsel: Myrdam uten skjøtselsbehov.

Figur 36: Beliggenheten til lokalitet nr. 19 Nautåsvegen.

Figur 37: Lokalitet nr. 19 Nautåsvegen. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 20. Trestilen (Figur 39 og 40)

Kartleggingsdato: 27.05. og 29.05.24

Metode: Ørekyteruser, stangsil og observasjoner

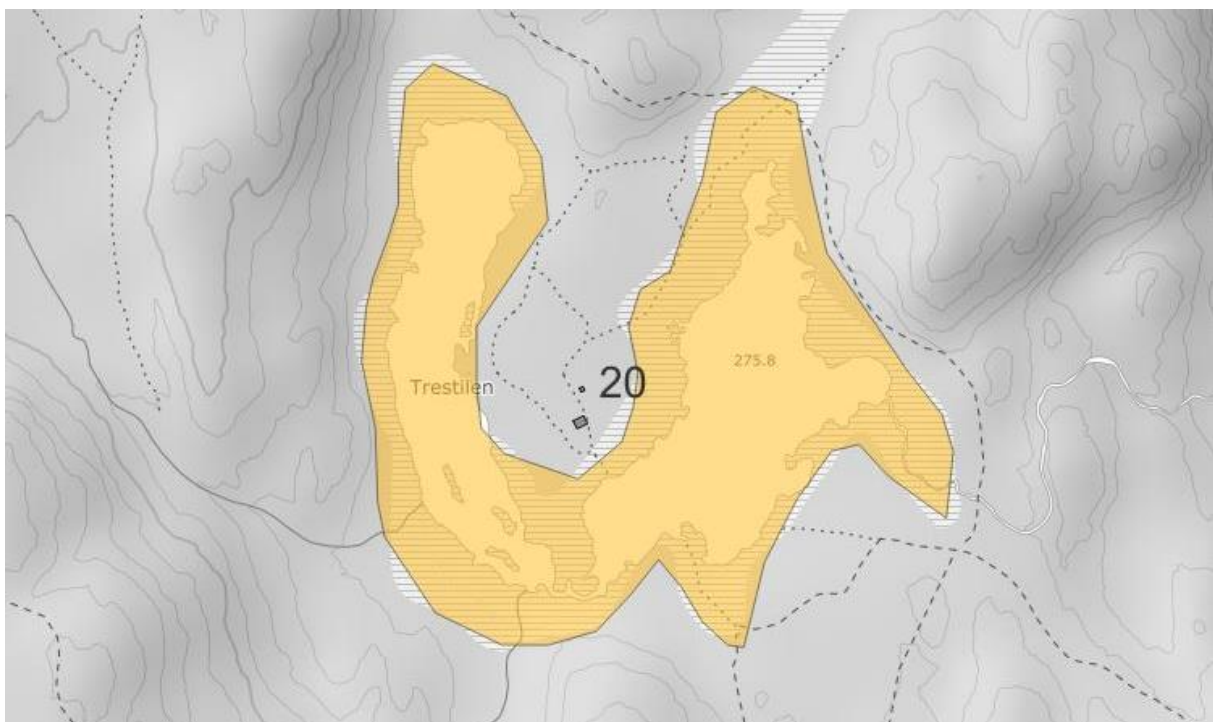
Beskrivelse: Lokaliteten utgjøres av et ganske stort, fattig myrtjern. Det er lite akvatisk vegetasjon, men noe hvit nøkkerose, bukkeblad, trådstarr og flaskestarr forekommer. Vegetasjonen domineres ellers av torvmoser. I myrpartiene rundt tjernet finnes det flere steder mer eller mindre avsondrede vannforekomster og små myrpytter, hvilke kan være ganske dype. Lokaliteten er omgitt av myr og skog på alle kanter.

Amfibier: Noe rumpetroll av nordpadde ble registrert. I avsondrete vannpartier langs land ble småsalamander funnet i antall. Rumpetroll av frosk ble ikke funnet, men det er sannsynlig at frosk også forekommer, dog i lave antall.

Fisk: Det ble sett flere vakende ørret i tjernet. I tillegg skal det også forekomme mort, men mort ble ikke funnet under feltarbeidet.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ha middels funksjon for amfibier. De avsondrete partiene langs land er sannsynligvis spesielt viktige for småsalamander.

Skjøtsel: Skogstjern uten skjøtelsbehov.

Figur 38: Beliggenheten til lokalitet nr. 20 Trestilen.

Figur 39: Lokalitet nr. 20 Trestilen. Langs dette myrtjernet finnes flere dels avsondrete småpartier der småsalamander yngler. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 21. Svarttjern (Figur 41 og 42)

Kartleggingsdato: 27.05. og 29.05.24

Metode: Ørekyteruser, stangsil og observasjoner

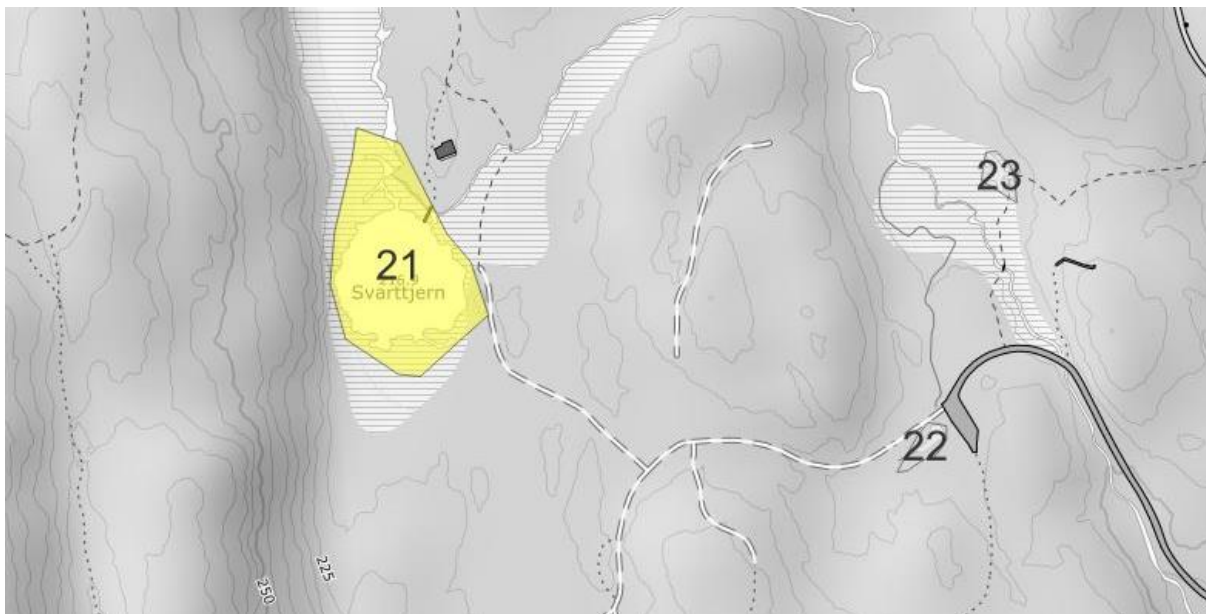
Beskrivelse: Lokaliteten utgjøres av et lite myrtjern. Tjernet fremstår som ganske dypt, med enkelte mer avsondrete partier finnes i den ene enden. En bekk drenerer gjennom tjernet. Lite akvatisk vegetasjon finnes, men noe gul nøkkerose, bukkeblad og flaskestarr forekommer spredt og i partier. Lokaliteten er omgitt av myr og skog på alle kanter.

Amfibier: Ingen amfibier, verken rumpetroll eller voksne, ble funnet.

Fisk: Både gjedde og mort ble observert i tjernet, og særlig mort så ut til å være tallrik. Smågjedder ble observert der de gjemte seg mellom torvmose langs land.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ha noe funksjon for amfibier. Selv om ikke amfibier ble funnet, må man anta at i det minste nordpadde i noen utstrekning benytter tjernet til yngling.

Skjøtsel: Myrtjern uten skjøtselsbehov.

Figur 40: Beliggenheten til lokalitet 21 Svarttjern, 22 Solli turvei 1 og 23 Solli turvei 2.

Figur 41: Lokalitet nr. 21 Svarttjern.. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 22. Solli turvei 1 (Figur 41 og 43)

Kartleggingsdato: 27.05.24

Metode: Stangsil og observasjoner

Beskrivelse: Kunstig, utgravd dam i tilknytning til liten bekk / fuktdrag. Svært lite vann, kun en liten pytt. Noe mannasøtgras omkranser pytten. Lokaliteten er omgitt av skog, samt en turvei.

Amfibier: Ingen amfibier ble funnet. Frosk kan muligens i enkelte år bruke dammen til reproduksjon, men rumpetroll ble ikke registrert under feltarbeidet.

Fisk: Ikke aktuelt.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ikke ha noen funksjon som amfibiedam.

Skjøtsel: Det kan vurderes å grave ut dammen, slik at den blir større og dypere.

Figur 42: Lokalitet nr. 22 Solli turvei 1. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 23. Solli turvei 2 (Figur 41 og 44)

Kartleggingsdato: 27.05.24

Metode: Stangsil og observasjoner

Beskrivelse: Liten myrдам nesten uten vann. Bukkeblad og torvmoser utgjør vegetasjonen. Lokaliteten er omgitt av skog og myr på alle kanter.

Amfibier: Ingen amfibier ble funnet.

Fisk: Uaktuell.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ikke ha noen funksjon som amfibiedam.

Skjøtsel: Ikke aktuelt.

Figur 43: Lokalitet nr. 23 Solli turvei 2. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 24. Myrdammen (BN00011056) (Figur 29 og 45)

Kartleggingsdato: 22.05, 24.05, 14.08. og 16.08.24

Metode: Ørekyteruser, stangsil og observasjoner

Beskrivelse: Kunstig, stor dam som er et resultat av oppdemning og regulering. Lokaliteten kan karakteriseres som et skogstjern. Dammen fremstår som relativt fattig og med lite akvatisk vegetasjon, men i mindre, delvis avsondrete partier og enkelte steder langs land ble vanlig tjernaks, gulldusk, langstarr, gul nøkkerose, bekkeblom, bukkeblad og myrhatt registrert. Utløpsbekken i øst utgjøres av en slags stilleflytende kanal. Lokaliteten er omgitt av skog på alle kanter, men turveier og stier går også langs dammen, og dammen og området for øvrig benyttes mye av lokalbefolkningen til ulike former for fritidsaktiviteter, blant annet badeaktiviteter, fiske og frisbeegolf.

Amfibier: Mye rumpetroll av nordpadde ble registrert. I tillegg noen rumpetroll av buttsnutefrosk. Både småsalamander og spissnutefrosk skal tidligere være registrert ved Myrdammen, men om disse observasjonene har representert yngling, er usikkert.

Fisk: Mye abbor og mort ble observert langs land flere steder. I tillegg ble det sett et par vak som sannsynligvis var ørret. Også gjedde og muligens ørekyte skal forekomme.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ha en middels funksjon som yngledam for amfibier generelt, men for nordpadde er dammen viktig. Imidlertid er dammen nokså kompleks, og det kan ikke utelukkes at småsalamander kan finne egnede steder der. Statusen til spissnutefrosk er uviss.

Skjøtsel: Skogstjern uten spesifikke skjøtselsbehov.

Figur 44: Lokalitet nr. 24 Myrdammen. Damkomplekset har flere delvis avsondrete partier, som kan ha en funksjon som yngleområde for flere amfibiearter. Bildet viser et delvis avsondret parti i nordvest. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 25. Stutauet (Figur 46 og 47)

Kartleggingsdato: 13.06 og 15.06.24

Metode: Ørekyteruser, stangsil og observasjoner

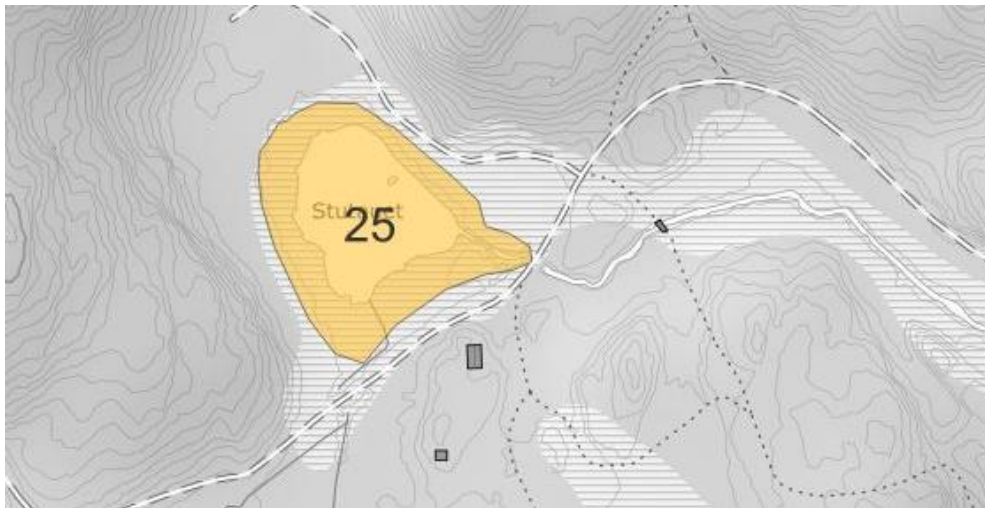
Beskrivelse: Lokaliteten utgjøres av et lite, nærmest sirkulært myrtjern. Tjernet er dypt, og det finnes ingen spesielt grunne partier. Myrkanten rundt tjernet er stedvis ganske smal og det er svært lite akvatisk vegetasjon – kun noen få planter med gul nøkkerose og litt bukkeblad. Elvesnelle forekommer sparsomt et par steder i kantsonen. En liten bekk drenerer gjennom, og lokaliteten er omgitt av skog på alle kanter.

Amfibier: Store mengder rumpetroll av nordpadde ble registrert. Det ble anslått at det måtte dreie seg om mange 10-talls tusen individer. Også et par voksne individer av småsalamander ble registrert.

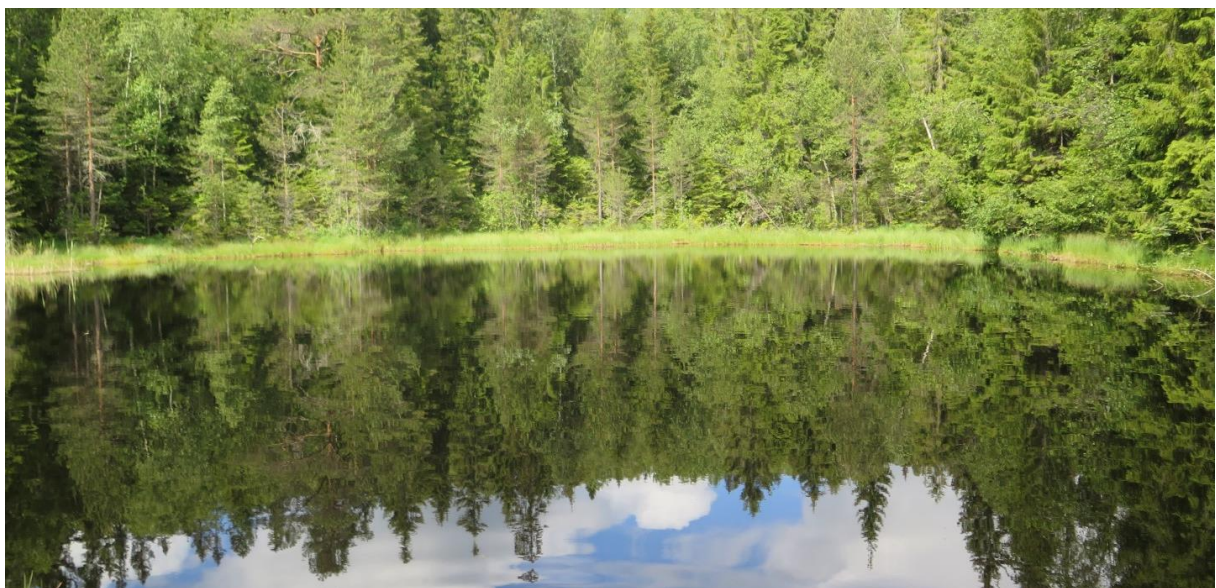
Fisk: En stor bestand av ørekyte finnes i tjernet. I tillegg ble det fanget noen få mort i rusene. Om også andre fiskearter forekommer, er uvisst. Det ble ikke sett fiskevak som indikerte ørret.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ha en middels funksjon som yngledam for amfibier. Særlig for nordpadde, men også småsalamander. Det er også sannsynlig at buttsnutefrosk sparsomt yngler i dammen.

Skjøtsel: Myrtjern uten skjøtselsbehov.

Figur 45: Beliggenheten til lokalitet 25 Stutauet.

Figur 46: Lokalitet nr. 25 Stutauet. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 26. Fellemyra 1 (Figur 48 og 49)

Kartleggingsdato: 13.06 og 15.06.24

Metode: Ørekyteruser, stangsil og observasjoner

Beskrivelse: Lokaliteten utgjøres en liten, temmelig gjengrodd myrpytt i tilknytning til liten bekk. Vegetasjonen består vesentlig av ulike arter starr (flaskestarr, trådstarr og blystarr), men også noe bukkeblad. Lokaliteten er omgitt av myr som går over i skog på alle kanter.

Amfibier: Rumpetroll av buttsnutefrosk ble sparsomt registrert. I tillegg ble noen voksne individer av småsalamander funnet. Egg av småsalamander ble funnet på basis av starr som sto ute i pytten.

Fisk: Ørekyte ble fåtallig registrert. Sannsynligvis forekommer ingen andre fiskearter, ettersom dammen er så liten og grunn.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ha en middels funksjon som yngledam for amfibier. Særlig for småsalamander, men også buttsnutefrosk.

Skjøtsel: Det kan vurderes å grave opp pytten, slik at den blir større.

Figur 47: Beliggenheten til lokalitet 26 Fellemyra 1.

Figur 48: Lokalitet nr. 26 Fellemyra 1. Foto: Kjell M. Olsen.

Nr. 27. Fellemyra 2 (Figur 50 og 51)

Kartleggingsdato: 13.06 og 15.06.24

Metode: Ørekyteruser, stangsil og observasjoner

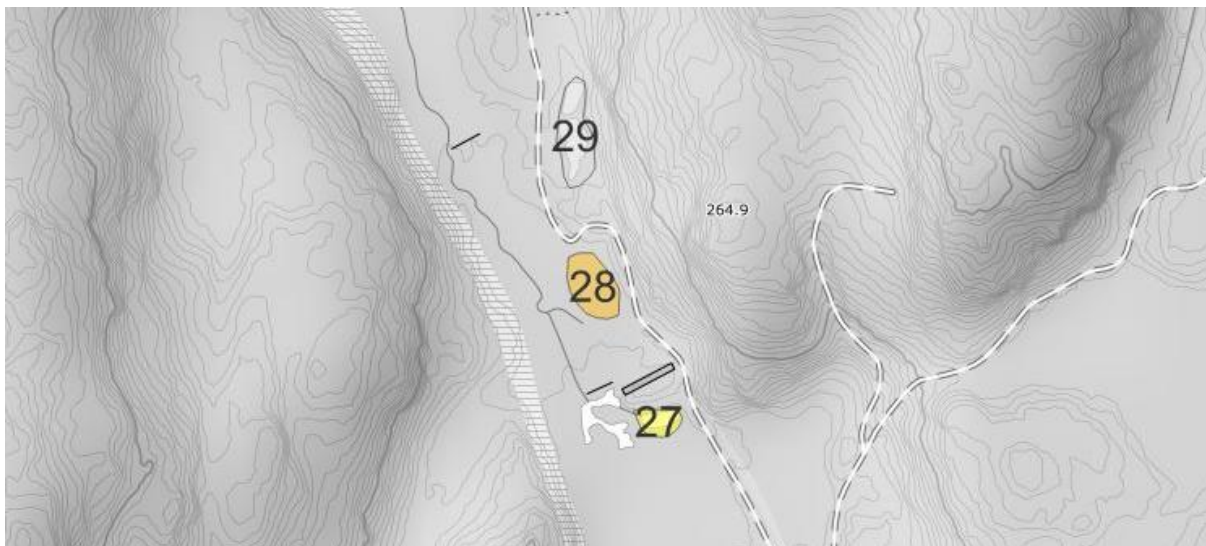
Beskrivelse: Lokaliteten utgjøres en liten, grunn og trolig kunstig dam. Noe bukkeblad og en del elvesnelle forekommer. Lokaliteten er for det meste omgitt av noe myr, men også en stor fylling/voll i forbindelse med skytebanen. En vei går mellom dammen og skogen på østsiden.

Amfibier: Noen få rumpetroll av buttsnutefrosk ble registrert. Ingen andre amfibiearter ble påvist.

Fisk: Ørekyte forekommer i dammen. Sannsynligvis forekommer ingen andre fiskearter, da dammen trolig er for liten og grunn.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ha noe funksjon som yngledam for amfibier.

Skjøtsel: Myrdam uten skjøtselsbehov.

Figur 49: Beliggenheten til lokalitet 27 Fellemyra 2, 28 Fellemyra 3 og 29 Fellemyra 4.

Figur 50: Lokalitet nr. 27 Fellemyra 2. Foto: Kjell Magne Olsen.

Nr. 28. Fellemyra 3 (Figur 50 og 52)

Kartleggingsdato: 13.06 og 15.06.24

Metode: Ørekyteruser, stangsil og observasjoner

Beskrivelse: Lokaliteten utgjøres et fuktparti i myra. Mye frynsestarr og bukkeblad utgjør vegetasjonen. Lokaliteten er omgitt av myr som går over i skog på alle kanter.

Amfibier: Noen rumpetroll av butt-snutfrosk ble registrert. Ingen andre amfibiearter ble påvist, men lokaliteten kan potensielt også ha funksjon som yngleområde for småsalamander.

Fisk: En del ørekyte ble fanget i ruse.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ha en middels funksjon som yngledam for amfibier, særlig for butt-snutfrosk.

Skjøtsel: Det kan vurderes å grave opp noe, slik at den blir større og får mer karakter av å være en dam.

Figur 51: Lokalitet nr. 28 Fellemyra 3. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 29. Fellemyra 4 (Figur 50 og 53)

Kartleggingsdato: 13.06 og 15.06.24

Metode: Ørekyteruser, stangsil og observasjoner

Beskrivelse: Lokaliteten utgjøres av to nærmest vegetasjonsløse dammer i skogen like øst for Fellemyra. Kun litt duskull ble registrert, mens det på bunnen var sterk algevekst. Lokaliteten er omgitt av skog og noe myr på alle kanter.

Amfibier: Amfibier ble ikke registrert, og lokaliteten har neppe noen vesentlig funksjon for amfibier.

Fisk: Fisk ble ikke registrert, og dammene er antatt fiskeløse.

Vurdering: Lokaliteten vurderes ikke til å ha noen vesentlig funksjon som yngledam for amfibier.

Skjøtsel: Ikke aktuelt med skjøtselstiltak.

Figur 52: De to dammene som utgjør lokalitet nr. 29 Fellemyra 4. Mye duskull sees på det øverste bildet. Foto: Kjell Magne Olsen.

Nr. 30. Nordre Merratjern (Figur 54 og 55)

Kartleggingsdato: 14.08 og 16.08.24

Metode: Ørekyteruser, stangsil og observasjoner

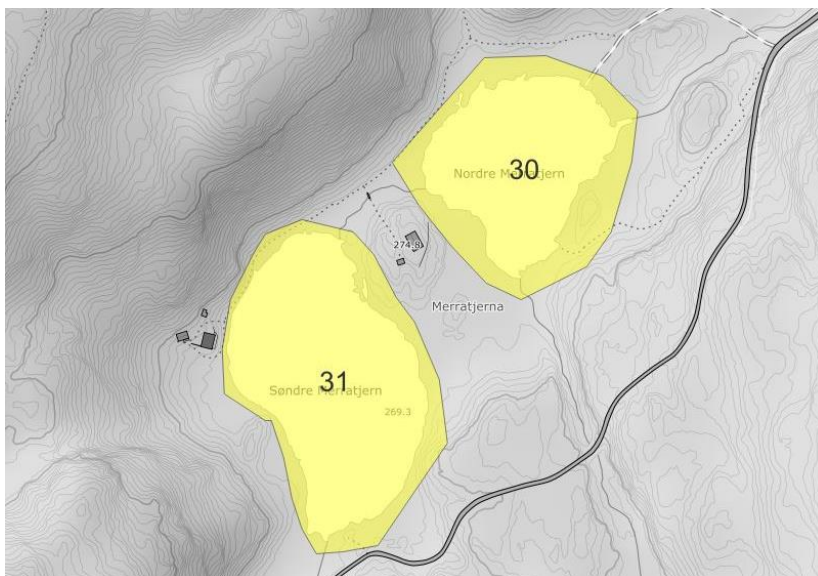
Beskrivelse: Lokaliteten utgjøres av et næringsfattig skogstjern med små myrpartier langs bredden. Det er lite akvatisk vegetasjon, men noe gul og hvit nøkkerose forekommer. I kantsonen kommer det inn litt bukkeblad, hvitmyrak og trådsiv. Tjernet er omgitt av myr og skog på alle kanter. En liten bekk forbinder tjernet med Søndre Merratjern.

Amfibier: Kun et par unge individer av nordpadde og buttsnutefrosk ble observert på land i omgivelsene rundt tjernet. Sannsynligvis benyttes tjernet av begge artene til reproduksjon, men undersøkelsestidspunktet var litt sent for å fange opp rumpetroll.

Fisk: Både abborryngel og ørekyte ble fanget i rusene. I tillegg ble det observert enkelte fiskevak som høyst sannsynlig var ørret. Det er sannsynlig at også mort forekommer.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ha noe funksjon som yngledam for amfibier, spesielt nordpadde.

Skjøtsel: Skogstjern uten skjøtelsesbehov.

Figur 53: Beliggenheten til lokalitet 30 Nordre Merratjern og 31 Søndre Merratjern.

Figur 54: Lokalitet nr. 30 Nordre Merratjern. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 31. Søndre Merratjern (Figur 54 og 56)

Kartleggingsdato: 14.08 og 16.08.24

Metode: Ørekyteruser, stangsil og observasjoner

Beskrivelse: Lokaliteten utgjøres av et næringsfattig skogstjern med enkelte små myrpartier langs bredden. Det er lite akvatisk vegetasjon, men noe gul nøkkerose forekommer. Lokaliteten er omgitt av skog og myr på alle kanter. En liten bekk forbinder tjernet med Nordre Merratjern.

Amfibier: Enkelte unge individer av nordpadde og buttsnutefrosk ble observert på land i omgivelsene rundt tjernet. Sannsynligvis benyttes tjernet av begge artene til reproduksjon, men tidspunktet var litt sent for å fange opp rumpetroll.

Fisk: Abboryngel ble fanget i rusene. I tillegg ble det observert enkelte fiskevak som høyst sannsynlig var ørret. Mort skal være registrert tidligere. Ørekyte kan potensielt forekomme.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ha noe funksjon som yngledam for amfibier, spesielt nordpadde.

Skjøtsel: Skogstjern uten skjøtselsbehov.

Figur 55: Lokalitet nr. 31 Søndre Merratjern. Foto: Ole J. Lønnve.

Nr. 32. Fiskelausen (Figur 57 og 58)

Kartleggingsdato: 13.06.24

Metode: Stangsil og observasjoner

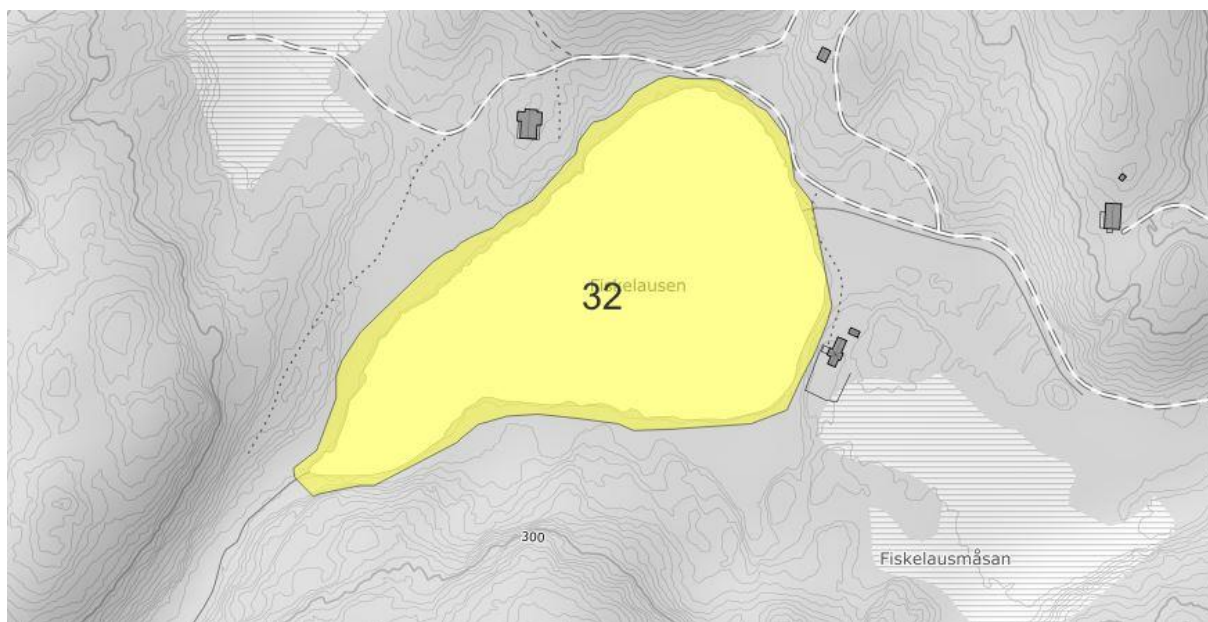
Beskrivelse: Lokaliteten utgjøres av et næringsfattig skogstjern. Det er lite akvatisk vegetasjon, men noe gul nøkkerose forekommer. Lokaliteten er omgitt av skog på alle kanter.

Amfibier: Ingen amfibier ble observert, men sannsynligvis blir tjernet benyttet av nordpadde til yngling.

Fisk: Et stort ørretvak ble observert under befaringen. Også abbor skal forekomme i tjernet.

Vurdering: Lokaliteten vurderes til å ha noe funksjon som yngledam for amfibier, spesielt nordpadde.

Skjøtsel: Skogstjern uten skjøtselsbehov.

Figur 56: Beliggenheten til lokalitet 32 Fiskelausen.

Figur 57: Lokalitet nr. 32 Fiskelausen. Foto: Ole J. Lønnve.

3.2 Viktige leveområder

Basert på resultatene fra feltundersøkelsene, har det vært mulig å avgrense områder i kommunen og å vurdere områdenes viktighet for amfibier på landskapsnivå. Imidlertid har det ikke vært mulig å gjøre dette for hele kommunen, da prosjektets tids- og kostnadsramme var begrenset. Det finnes et utall tjern, små skogsdammer og pytter som ikke er undersøkt, men resultatene fra prosjektet gir allikevel en pekepinn på hva man kan forvente å finne også i disse vannforekomstene, samt hvilken viktighet ulike deler av marka kan ha for amfibier.

Særlig to kriterier har vært brukt som grunnlag for vurderingen:

1. Amfibiefunn fra undersøkelsen.
2. Tetthet av små dammer, tjern, myrdrag og bekke- og myrdrag som er viktige for amfibier i landskapet, samt beskaffenheten til disse.

Avgrensningen av viktige leveområder for amfibier er angitt i Figur 59. Nedenfor følger en kort omtale av de ulike områdene som er vurdert.

Nr. 1 Stormyra

Området ligger nord i kommunen, og består for det meste av skog, men med innslag av myrpartier, små bekker og enkelte små dammer og pytter. Småsalamander, buttsnutfrosk og nordpadde finnes i området. Buttsnutfrosk ble funnet «overalt», mens en sannsynligvis nokså sparsom, men levedyktig bestand med småsalamander finnes i området.

Vurdering: Middels viktighet/funksjon.

Nr. 2 Ramstadsjøen øst

Området omfatter et stort skogsområde sentralt i kommunen. I området finnes flere myrdammer og pytter, samt enkelte mindre tjern, i tillegg til små bekker og myrpartier. Småsalamander, buttsnutfrosk og nordpadde ble alle funnet flere steder, og sannsynligvis huser området gode bestander av alle artene.

Vurdering: Stor viktighet/funksjon.

Nr. 3 Tomter

Området omfatter skogsområdene sørøst i kommunen, fra Myrdammen og sørover. Her finnes flere tjern, myrdammer og bekker av litt ulik størrelse, i tillegg til flere myrpartier og andre fuktpartier. Særlig buttsnutfrosk og nordpadde forekommer overalt, og ofte i store individtall, i dette området. Småsalamander ser ut til å være mer sparsomt til stede, trolig fordi ulike fiskeslag er vidt utbredt i området. Spissnutfrosk er tidligere registrert ved Myrdammen.

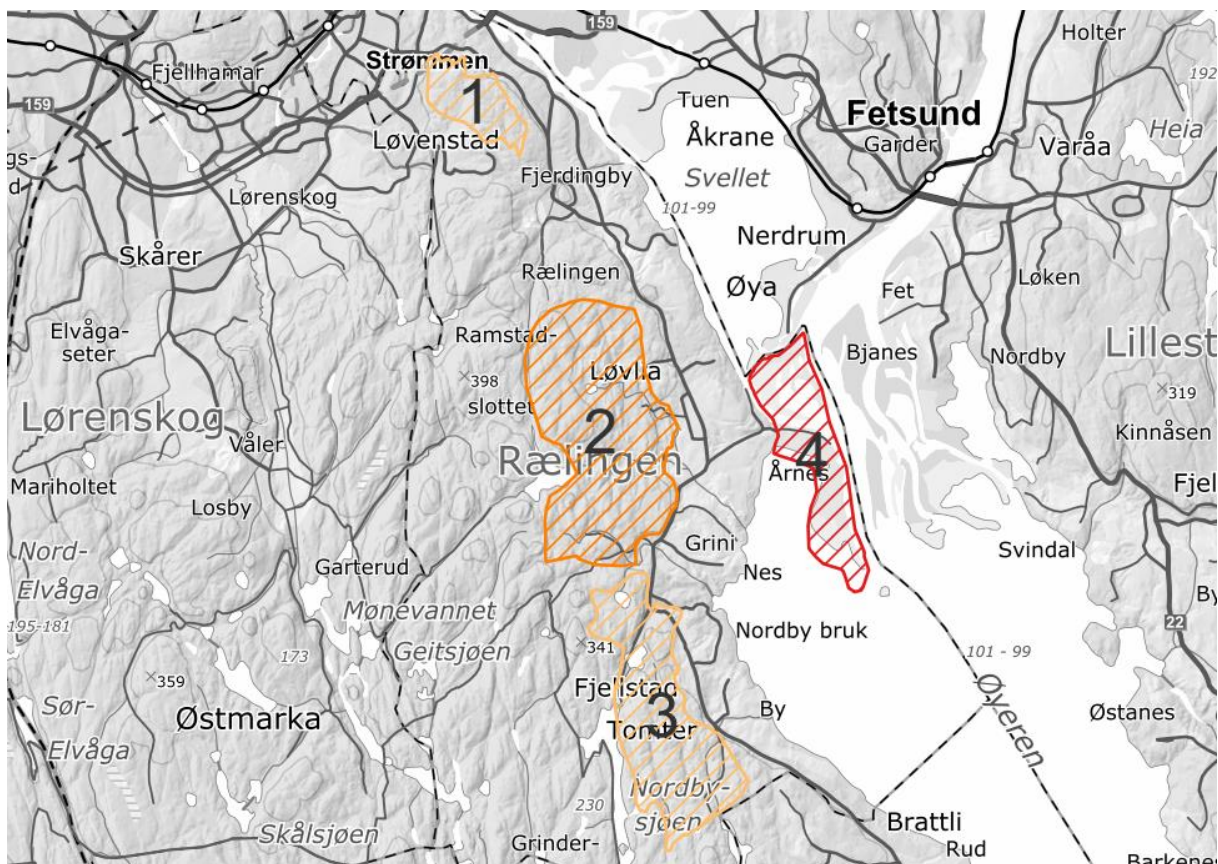
Vurdering: Middels viktighet/funksjon.

Nr. 4 Årnestangen og tilgrensede arealer i Øyeren

Stort, flompåvirket området som inkluderer dammer, evjer, viker, flommarksskog, åpen flommark og jordbruksarealer. Området er særlig viktig for spissnutfrosk, men også småsalamander, buttsnutfrosk og nordpadde forekommer i området.

Vurdering: Svært stor viktighet/funksjon.

Det ble også gjort funn av flere amfibiearter i enkelte mer isolerte dammer (jf. lokalitet nr. 1. Tvetter II og nr. 6 Haugendam). Dette er dammer som ikke eller i svært liten grad er en del av noe nettverk, og er derfor å regne som isolerte enkeltpopulasjoner.

Figur 58: Figuren viser områder vurdert opp mot viktighet og funksjon for amfibier i Rælingen kommune. Vurderingene er basert på hva som ble funnet av amfibier i prosjektet, samt områdenes beskaffenhet med tanke på amfibier. Nr. 1 Stormyra; middels viktighet/funksjon. Nr. 2 Ramstadsjøen øst; stor viktighet/funksjon. Nr. 3 Tomter; middels viktighet/funksjon. Nr. 4 Årnestangen og tilgrensede arealer i Øyeren; svært stor viktighet/funksjon.

3.3 Andre interessante artsfunn

Selv om andre organismer ikke var fokus under feltarbeidet, ble det allikevel gjort enkelte interessante funn (som bifangst). Tabell 3 gir en oversikt over rødlistede arter utenom amfibier som ble registrert. Det mest interessante funnet var av vannkalven *Graphoderus bilineatus* (en bille, Figur 60). Denne arten er vurdert som sårbar (VU) på rødlista for 2021 (Ødegaard mfl. 2021). Tre eksemplarer av arten ble fanget i ørekytuser i myrdamen ved Nautåsvegen (Lokalitet nr. 19). Funnet fra myrdammen ved Nautåsvegen passer ikke helt med det som til nå har vært oppfatningen av habitatet til arten. Ifølge Ødegaard mfl. (2021) er *G. bilineatus* oppgitt å leve i dammer/sjøer med rik kantvegetasjon, mens dammen ved Nautåsvegen kan karakteriseres som en fattig myrdam. Funnet representerer i tillegg det første funnet fra Akershus. Fra tidligere er arten kun kjent fra et begrenset antall lokaliteter i Østfold og Innlandet.

Tabell 3: Oversikt over rødlistede insekter funnet i prosjektet.

Art	Norsk navn	Artsgruppe	Rødlistekategori (2021)	Lokalitet	Dato
<i>Graphoderus bilineatus</i>		Biller	VU	19 Nautåsvegen	25.-29.05.24
<i>Phylloecus xanthostoma</i>		Veps	NT	18 Årnestangen	27.05.24
<i>Pristiphora conjugata</i>		Veps	NT	Grinibråten	16.08.24
<i>Dioctria oelandica</i>	Svartvinget engroflue	Tovinger	NT	18 Årnestangen	24.05.24

Figur 59: Vannkalven *Graphoderus bilineatus* (VU) ble funnet i en myrdam ved Nautåsvegen. Individet på bildet er en hann. Arten er vanskelig å skille fra enkelte andre *Graphoderus*-arter Foto: Stefan Olberg.

4 Diskusjon og oppsummering

4.1 Generelt

Resultatene fra dette prosjektet viser at både buttsnutefrosk og nordpadde er vanlige og utbredt i hele kommunen. De indikerer videre at bestandene til begge artene er gode, og at begge artene ser ut til å benytte en rekke ulike dammer, tjern og andre vannforekomster til reproduksjon. Særlig buttsnutefrosk ser ut til å forekomme i nær sagt alle typer vannmiljøer i kommunen, og arten ble funnet i 19 av de 32 undersøkte lokalitetene. Arten ble både funnet i små stilleflytende partier i bekker, fattige myrdammer, rikere dammer, skyggefulle, nesten vegetasjonsløse dammer og i tjern i marka. Den ble videre funnet i systemer der det også forekommer fisk, ofte i flerfiskesamfunn. Nordpadde kunne i enkelte dammer og tjern opptre i enorme mengder. Imidlertid var det ganske store variasjoner fra lokalitet til lokalitet. I noen dammer kunne det være kanskje så mye som 100-tusener av padderumpetroll, mens det i andre dammer nærmest ikke var noen. Det er imidlertid vanskelig å forklare disse forskjellene.

Småsalamander ble funnet spredt i hele kommunen, men sjelden i store individtall. Imidlertid forekommer den både i forholdsvis næringsrike dammer og i mer fattige myrdammer og tjern, og med stor variasjon i mengden akvatisk vegetasjon. Også småsalamander ble funnet i systemer der flere arter fisk inngår. Den ble også funnet i enkelte forholdsvis skyggefulle dammer. Et interessant funn var tilstedeværelsen av småsalamander i vannansamlingene i åpen flommark på Årnestangen. Flere voksne individer ble funnet i disse miljøene. Dette er miljøer der vannstanden vil variere mye, avhengig av vannmengden i Øyeren og Glomma-systemet for øvrig. Denne type miljøer er lite anført i litteraturen som habitat for arten. Resultatene av denne undersøkelsen indikerer ganske sterkt at småsalamander har en temmelig vid økologisk amplitude, og at den har mulighet til å tilpasse seg ulike miljøbetingelser.

Spissnutefrosk ble kun funnet på Årnestangen. Øyerendeltaet regnes om et av de viktigste områdene for spissnutefrosk i Norge (Dervo mfl. 2021), og man skulle derfor forvente at arten også kunne dukke opp i dammer og tjern ellers i Rælingen kommune. Ifølge rødlistevurderingen av spissnutefrosk, ser det ut til at mindre populasjoner rundt omkring ser ut til å forsvinne eller at de går sterkt tilbake. Resultatene fra denne undersøkelsen kan indikere det samme. Spissnutefrosk ble ifølge Artskart (2024) så sent som i 2016 funnet ved Myrdammen. Myrdammen utgjør et ganske komplekst system, og spissnutefrosk burde kunne finne egnede reproduksjonsbetingelser i dette systemet enn i dag. Samtidig er det også en mulighet for at arten ikke ble fanget opp av denne undersøkelsen, og det anbefales derfor at kommunen bør ha et ekstra fokus på denne arten fremover, både på forekomstene i Øyerendeltaet og ellers i kommunen.

Storsalamander ble ikke påvist noe sted. Trolig er de fleste myrpytter og tjern i marka lite egnet for denne arten, da den foretrekker vann med en relativt høy pH (Direktoratet for naturforvaltning 2008), og mange av dammene og tjernene i marka er trolig for sure. Derneft finnes det fisk i mange av dem, og det kan tenkes at storsalamanderegg og -larver er mer utsatt for fiskepredasjon enn småsalamander. Imidlertid ble noen av dammene, spesielt nr. 1 Tvetter II og nr. 4 Skjønberg landhandleri – dam, vurdert som potensielle storsalamanderdammer, kanskje særlig førstnevnte. Denne dammen ligger imidlertid temmelig isolert, og det kan rett og slett ha vært et problem for arten å komme seg dit fra nærmeste populasjon, som ligger litt sør for Flateby i Enebakk kommune. Selv om ikke storsalamander ble funnet, kan det allikevel ikke utelukkes at arten finnes i kommunen – men den er neppe tallrik.

Fisk ble funnet i mange av de undersøkte lokalitetene. Både abbor, ørret, mort, gjedde og ørekyte ble registrert, og i flere dammer og tjern forekom flere fiskearter sammen (flerfiskesamfunn). Ørret er trolig satt ut i mange av vannforekomstene, da reproduksjonsmulighetene (inn- og utløpsbekkene) i mange tilfeller er svært små og neppe egnet til gyting og oppvekst. Sannsynligvis er også gjedde og noen andre fiskeslag i mange tilfeller et resultat av tidligere utsetninger. Ørekyte er trolig den mest utbredte fiskearten. Den ble funnet i større tjern, i enkelte små dammer, og også observert i enkelte små bekker i marka.

Resultatene fra prosjektet kan oppsummeres punktvis på følgende måte:

- ✓ Buttsnutefrosk og nordpadde er de mest utbredte og tallrike amfibieartene i Rælingen kommune, og finnes nærmest overalt, ofte i stort antall (i hvert fall i rumpetrollstadiet).
- ✓ Småsalamander forekommer over hele kommunen, også i tilknytning til tjern og dammer i marka. Et interessant funn var reproduserende småsalamander i vannansamlinger i åpen flommark på Årnestangen. Slike forekomster er lite dokumentert i litteraturen.
- ✓ Spissnutefrosk ser per 2024 ut til å kun forekomme i tilknytning til Øyerendeltaet. Den ble bare funnet ved Årnestangen, hvor den trolig er forholdsvis tallrik. Arten er tidligere også funnet andre steder i kommunen, blant annet ved Myrdammen, men sannsynligvis har flere slike «satellittpopulasjoner» utgått.
- ✓ Storsalamander ble ikke registrert noen steder. Det kan imidlertid ikke utelukkes at den kan ha noen få, mindre populasjoner i kommunen. Enkelte av de undersøkte damlokalitetene burde kunne tilby brukbare reproduksjonsbetingelser for denne arten, blant annet lokalitet nr. 1, Tvester II. Mange av de undersøkte skoglokalitetene er sannsynligvis lite egnet, da de som regel ligger i tilknytning til fattige myrpartier, og har dermed for lav pH. Dessuten er det fisk i mange av dem.
- ✓ Ut fra dataene, er det vanskelig å generalisere hvorvidt amfibier unngår lokaliteter der det også forekommer fisk. Samtlige amfibiearter registrert i dette prosjektet ble funnet også der det forekommer fisk, og ofte er det snakk om flerfiskesamfunn. Et mulig unntak er spissnutefrosk, som kun ble funnet ved Årnestangen, men fisk har tilgang til mye av dette området ved høy vannstand i Øyeren. Storsalamander er sannsynligvis også mer følsom for fiskepredasjon enn småsalamander. Det ble påvist flere ulike arter fisk i tjern og dammer i kommunen, og enkelte fiskearter kan være en større utfordring for amfibier enn andre (for eksempel gjedde, ørret og abbor). Ørret er sannsynligvis satt ut i mange små skogstjern i kommunen, og enkelte av disse ørretbestandene må opprettholdes ved stadige utsetninger, da gyteforholdene for ørret ofte er dårlige eller ikke tilstede. Der småsalamander ble funnet i tjern med ørret, ble de funnet i avsondrete partier, der ørreten (og annen fisk) i liten grad kommer til. Det er også en tendens til at lokaliteter med *mye* småsalamander var fiskeløse.
- ✓ Hvorvidt hogst kan ha en negativ innvirkning på ulike amfibier, er uklart. Sannsynligvis vil hogst ha mest påvirkning på mindre dammer, både ved at det kan medføre større grad av eksponering, og dermed bidra til å endre forholdene i dammen, eller at hogst og kjøring med tunge skogsmaskiner kan påvirke vannhusholdningen i marka, og dermed endre vanntilgangen til dammene.

- ✓ Det ble konstatert at det i kommunen, kanskje spesielt i marka, finnes en rekke mindre, naturlige tjern, dammer og pytter som benyttes av ulike amfibier til yngling, og der avstanden mellom dem ikke er veldig stor. Områder der det er relativt tett med denne type akvatiske miljøer, vil i sum utgjøre viktige leveområder for flere amfibiearter (damnettverk og metapopulasjonsstruktur).
- ✓ Enkelte dammer ligger temmelig isolert, og er ikke en del av noe damnettverk. Amfibiepopulasjoner som benytter denne type dammer, vil derfor i liten grad være en del av en metapopulasjonsstruktur. Populasjoner tilknyttet denne type isolerte dammer, vil derfor være mer sårbare for endringer i miljø, ikke minst i omgivelsene rundt dammene.

4.2 Forvaltning, skjøtsel og hensyn

Forvaltning av amfibier krever at man har to tanker i hodet samtidig. Amfibier er avhengig av både land- og vannarealer, og *begge deler er like viktige*. Imidlertid er det stor forskjell på de ulike amfibieartenes biologi, og dermed hva hver enkelt art krever. Nedenfor er det forsøkt å gi noen generelle punkter opp mot skjøtsel og hensyn som man bør være oppmerksom på hva gjelder forvaltning av amfibier.

Dammene

Skjøtsel av amfibiedammer må tilpasses hver enkelt dam; et spesifikt skjøtselstiltak kan være riktig for én dam, mens det for en annen vil være enten unødvendig eller direkte skadelig. Følgende generelle forhold angående dammer kan likevel anføres:

- ✓ En dam bør ha vann hele året. Hvis man allikevel tapper ut vannet før vinteren, bør dette skje så sent på høsten som mulig, og dammen må fylles med vann så tidlig om våren som mulig.
- ✓ Gitt den økende frekvensen av ekstremvær som følge av klimaendringer, kan det i spesielt grunne dammer være et tiltak å gjøre deler av dem dypere. Dette for å unngå at hele dammen tørker ut hvis det skulle oppstå en lang periode med ekstrem hete og påfølgende tørke på sommeren.
- ✓ Det er gunstig at dammer får et visst soltilfang. Spesielt små dammer kan bli svært utskygget av omkringstående trær. Løvtrær kan også gi mye løvfall, som i enkelte tilfeller kan gi dårlig vannkvalitet (anaerob forråtnelse og dannelse av den giftige gassen hydrogensulfid (H_2S)).
- ✓ Store næringstilsg fra jordbruk eller andre kilder er uheldig. Tilførsel av nitrogen kan gi økt algevekst og dårlig vannkvalitet.
- ✓ Fisk bør ikke settes ut (uansett fiskeart). Selv om ulike fiskearter sannsynligvis har ulik påvirkning på amfibier, og forskjellige amfibiearter takler fisk på ulike måter, bør ikke fisk settes ut der det ikke er fisk fra før av. Introduksjon av fisk til slike systemer endrer den økologiske dynamikken i systemet. Fisk kan både opptre som næringskonkurrenter og som predatorer på amfibieegg og rumpetroll. Imidlertid er interaksjonene mellom fisk og amfibier komplekse, og avhenger også av en rekke andre forhold. Utfisking som et generelt tiltak, har liten hensikt. Det er svært ressurskrevende og kostbart å utrydde etablerte fiskebestander, og denne typen drastiske tiltak må i så fall vurderes særskilt i hvert enkelt tilfelle.

Omgivelsene

Omgivelsene rundt ynglelokalitetene (dammer, tjern osv.) er like viktige som ynglelokalitetene. Amfibier bruker omgivelsene til matsøk, oppvekst og overvintring. Imidlertid har ulike amfibiearter ulike krav til omgivelsene, og noen arter er mer landlevende enn andre. For eksempel oppholder nordpadde seg mesteparten av livet på land, Frosk overvintrer gjerne på bunnen av vann og tjern, mens nordpadde og salamandere overvintrer på land. Noen amfibiearter kan bevege seg langt unna yngledammene, mens andre holder seg mer i nærheten. De fleste av våre amfibier kan karakteriseres som skogsdyr, da skog utgjør de viktigste landlige levestedene. For at amfibibestander skal overleve over tid, er der derfor viktig at:

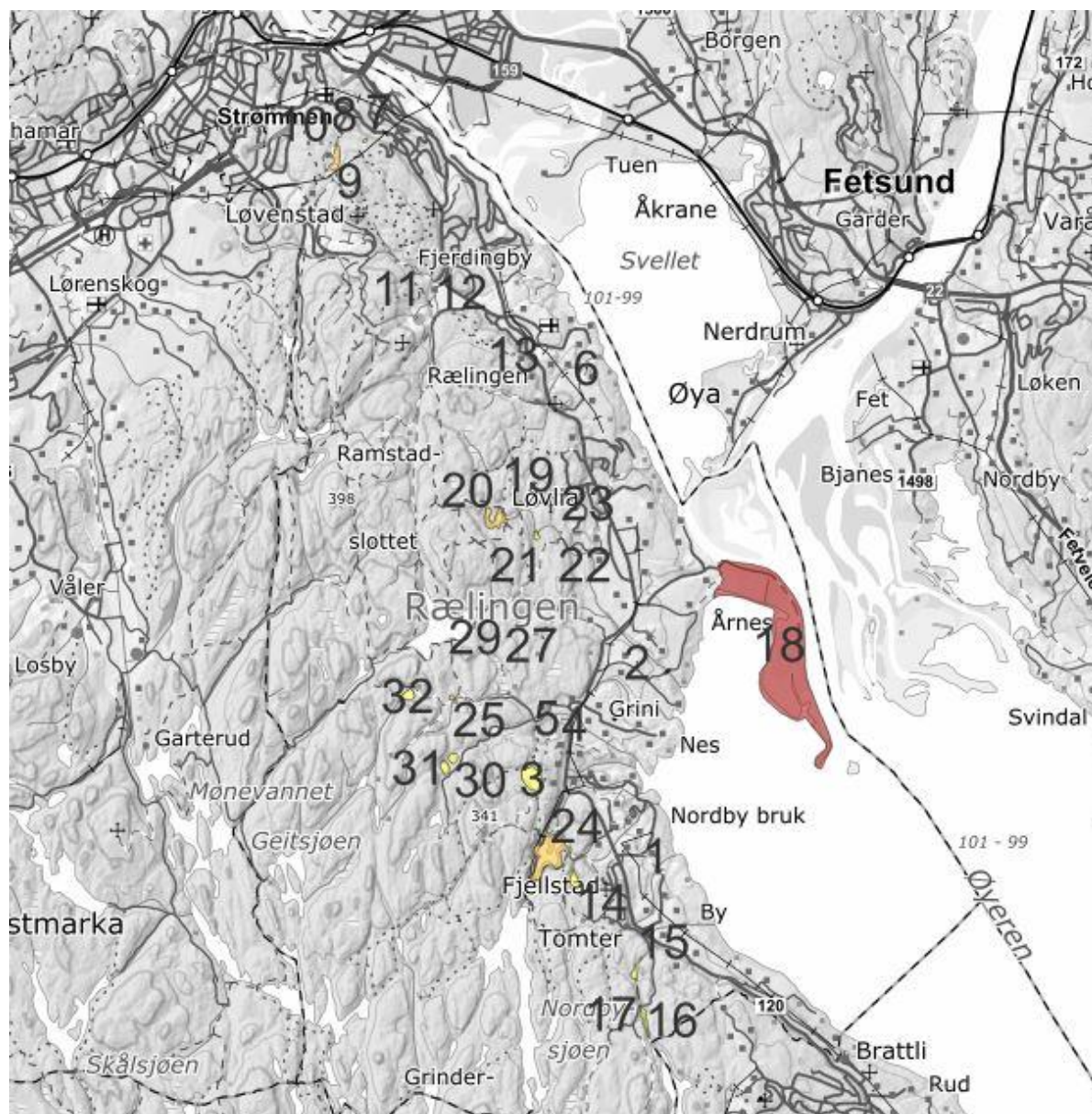
- ✓ Det er tilstrekkelig med egnede landarealer rundt ynglelokalitetene. Som et slags minimum, er det beregnet at amfibiene trenger et areal tilsvarende en sirkel med radius på 100 meter fra yngledammen med egnet habitat (Direktoratet for naturforvaltning 2008). Med tanke på eventuelle reguleringer av områder til for eksempel boligformål, er dette viktig å ha med i planleggingsprosessen.
- ✓ Med egnet areal, er det først og fremst skog med et variert innslag av ulike strukturer og elementer som er viktig. Et viktig element kan være død ved på bakken (læger), stubber eller røyser. Dette er elementer som spesielt salamandere kan finne frostfrie overvintringssteder i. Arealer som i hovedsak består av asfalt, kortklippede plener eller intensivt drevet åker, er lite egnet.
- ✓ Trafikkerte veier fungerer som en dødsfelle for amfibier. Spesielt trafikkerte veier som krysser vandringsveier for amfibier til og fra ynglelokalitetene. Ynglelokaliteter kan i enkelte tilfeller ligge på motsatt side av veien for der landområdene amfibiene er avhengig av finnes. Der veier krysser viktige amfibieområder, kan etablering av amfibieunderganger være et avbøtende tiltak.
- ✓ Flatehogst kan trolig i enkelte tilfeller være negativt for amfibier. Både fordi skogen blir borte og at kjøring med tunge maskiner kan skape endringer i marka som i sin tur endrer vannhusholdningen (dreneringseffekter og erosjon), og dermed endre vanntilgangen og forholdene til små dammer og pytter i området. Hvordan brå endringer i miljø, som flatehogst er et eksempel på, påvirker amfibiebestander lokalt er imidlertid lite undersøkt. Som et føre-var-tiltak bør derfor hogst også hensynta amfibier der dette er aktuelt, blant annet ved å la det stå igjen en buffersone rundt aktuelle yngledammer og å unngå kjøreskader som endrer vannhusholdningen i marka.

5 Referanser

- Artsdatabanken og GBIF Norge 2024. Artskart - internettportal for artssøk.
- Dervo, B., Johansen, B.S. og van der Kooij, J. 2021. Amfibier og reptiler: Vurdering av spissnutefrosk *Rana (Rana) arvalis* for Norge. Rødlista for arter 2021. Artsdatabanken. <https://artsdatabanken.no/lister/roedlisteforarter/2021/6630>
- Direktoratet for naturforvaltning 2008. Handlingsplan for stor salamander *Triturus cristatus*. Rapport 2008-1. 34 s.
- Gjerde, L. 2008. Registrering av amfibier i Merkja, Nordre Øyeren naturreservat. Delrapport for konsekvensutredning på naturverdier i forbindelse med utvidelse av riksveg 22. Naturveiledernes Oppdragsrapport 4: 18.
- Lønnve, O.J. og Olsen, K.M. 2022. Biologiske undersøkelser av utvalgte områder ved Fetsund, Lillestrøm kommune, i forbindelse med ny trase for rv. 22. Biofokus rapport 2022-106. <https://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2022-106.pdf>
- Lønnve, O.J. og Olsen, K.M. 2024. Kartlegging av dammer i Oslo 2022 og 2023. Biofokus rapport 2023-022. (Upublisert).
- Miljødirektoratet 2021. Veileder M-1941. <https://www.miljodirektoratet.no/konsekvensutredninger>
- Ødegaard, F., Hanssen, O., Laugsand, A.E. og Olberg, S. 2021. Biller: Vurdering av *Graphoderus bilineatus* for Norge. Rødlista for arter 2021. Artsdatabanken.

Vedlegg 1. Kart over lokalitetene

Grov oversikt over beliggenheten til alle lokalitetene som ble undersøkt i prosjektet. Fargene indikerer viktighet/funksjon for amfibier. Ingen farge=ubetydelig, gul=noe, oransje=middels, brun=stor og rød=svært stor.

Biofokus

– for et godt kunnskapsgrunnlag

Biofokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. Biofokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. Biofokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. Biofokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir den digitale rapportserien **Biofokus rapport**.

Biofokus rapport 2024–122
ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8449-431-9

Gaustadalléen 21
NO-0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
biofokus.no